

**DYREKTOR
IZBY ADMINISTRACJI SKARBOWEJ
W POZNANIU**

Poznań, 26 marca 2026 roku

UNP: 3001-26-019254

Znak sprawy: **3001-IWW1.0921.20.2025**

Pani
Agnieszka Pośpieszyńska
Naczelnik Wielkopolskiego
Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu
ul. Krańcowa 28
61-037 Poznań

SPRAWOZDANIE Z KONTROLI	
Sporządzone na podstawie art. 52 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2026 r., poz. 158) w brzmieniu obowiązującym przed 6 września 2025 r.	
Nazwa i adres kontrolowanego urzędu	
398000 Wielkopolski Urząd Celno-Skarbowy w Poznaniu ul. Krańcowa 28, 61 - 037 Poznań	
Naczelnik kontrolowanego urzędu	
Pan Piotr Zawada do 8 stycznia 2026 r. Pani Agnieszka Pośpieszyńska od 9 stycznia 2026 r.	
Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli	
Nr 27/2025 z 22 sierpnia 2025 r. wydane przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu, Nr 36/2025 z 28 października 2025 r. wydane przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu	
Wpis do książki kontroli	
Kontrola w trybie uproszczonym wpisana pod pozycją nr 5/2025	
Koordynator kontroli – imię, nazwisko i stanowisko służbowe/stopień służbowy	
-	
Kontrolerzy – imię, nazwisko i stanowisko służbowe/stopień służbowy	
1.	Agnieszka Nowak – główny ekspert skarbowy

Data rozpoczęcia czynności kontrolnych	26 sierpnia 2025 r.
Data zakończenia czynności kontrolnych	19 grudnia 2025 r.
Zakres kontroli	
Przedmiot kontroli	Prawidłowość i terminowość reakcji organów na zawiadomienia o przestępstwie.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2025 r. do 30 czerwca 2025 r. Badaniem mogły zostać objęte również zdarzenia i dokumenty wcześniejsze lub późniejsze, gdy miały związek z przedmiotem kontroli.
Kontrolowany obszar działalności	
zwalczanie przestępczości ekonomicznej	
Cel kontroli	
Zbadanie prawidłowości i terminowości reakcji Urzędu na otrzymywane informacje, zawiadomienia o potencjalnym popełnieniu przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego.	
Ocena skontrolowanej działalności	
Pozytywna z nieprawidłowościami	
DOKONANE USTALENIA FAKTYCZNE	

1. Rozwiązania organizacyjne przyjęte w zakresie objętym kontrolą

1.1 Regulaminy organizacyjne

Zarządzenie Nr 83/2024 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 29 sierpnia 2024r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Wielkopolskiemu Urzędowi Celno-Skarbowemu w Poznaniu (obowiązywał od 1 września 2024 r. do 31 maja 2025 r.);

Zarządzenie Nr 47/2025 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 8 maja 2025 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Wielkopolskiemu Urzędowi Celno-Skarbowemu w Poznaniu (obowiązuje od 1 czerwca 2025 r.).

W ramach Pionu Dochodzeniowo-Śledczego (CZND) Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu w kontrolowanym okresie funkcjonuje:

a) Pierwszy Wydział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-1), w skład którego wchodzi:

- Pierwszy Dział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-11),
- Drugi Dział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-12),
- Trzeci Dział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-13),
- Czwarty Dział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-14),
- Pierwszy Referat Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-15) do 31.05.2025 r.,
- od 1.06.2025 r. Referat Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-15),

b) Drugi Wydział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-2), w skład którego wchodzi:

- Piąty Dział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-21),
- Szósty Dział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-22),
- Siódmy Dział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-23),
- Drugi Referat Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-24) do 31.05.2025 r.,
- Od 1.06.2025 r. Ósmy Dział Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-24).

Do zakresu zadań Pierwszego i Drugiego Wydziału Dochodzeniowo–Śledczego (CDS-1, CDS-2) należy, w szczególności:

1. prowadzenie postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe m.in. w oparciu o przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 46 ze zm., dalej kpk) oraz ustawy z dnia 10 września 1999 r. Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 633, dalej kks);
2. rozpoznawanie, wykrywanie i zwalczanie przestępstw i wykroczeń oraz zapobieganie tym przestępstwom i wykroczeniom, a także ściganie ich sprawców, jeżeli zostały ujawnione przez Służbę Celno-Skarbową;
3. prowadzenie postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa określone w art. 258, art. 270, art. 270a, art. 271, art. 271a, art. 273, art. 277a oraz w art. 286 § 1 i art. 299 Kodeksu karnego;
4. prowadzenie dochodzeń w sprawach o przestępstwa określone w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.);
5. wnoszenie do sądów aktów oskarżenia w sprawach o przestępstwa skarbowe, wykroczenia skarbowe oraz wniosków o ukaranie w sprawach o wykroczenia;
6. występowanie przed sądami w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o przestępstwa skarbowe, wykroczenia skarbowe i wykroczenia;
7. występowanie przed sądem w postępowaniu wykonawczym w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe;
8. wnoszenie do sądów aktów oskarżenia w sprawach o przestępstwa określone w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;
9. występowanie przed sądami w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o przestępstwa określone w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;
10. wnoszenie do sądów środków zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez sądy w sprawach o przestępstwa skarbowe, wykroczenia skarbowe i wykroczenia;
11. wnoszenie do sądów wniosków o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności sprawcy przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego;
12. współpraca z organami ścigania, prokuraturą i sądami;
13. nakładanie grzywnien w drodze mandatu karnego za wykroczenia i wykroczenia skarbowe;
14. realizowanie niezbędnych czynności procesowych w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa skarbowego, wykroczenia skarbowego, przestępstwa lub wykroczenia;
15. zatrzymywanie i przeszukiwanie osób, zatrzymywanie rzeczy oraz przeszukiwanie lokali mieszkalnych, pomieszczeń i innych miejsc, bagażu, ładunku, środków transportu i statków w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego;
16. rejestracja i ewidencja prowadzonych spraw oraz wprowadzanie innych danych w systemie Ewidencja Spraw Karnych Skarbowych (ESKS);
17. prowadzenie pomocniczego lub depozytowego magazynu broni.

Trzeci Dział Dochodzeniowo–Śledczy (CDS-13) realizuje również zadania:

- w ramach Strategii zwalczania przestępczości hazardowej w obszarze nielegalnego urządzania gier na automatach, w szczególności w zakresie analityki szczegółowej oraz koordynacji działań i przedsięwzięć oraz działalności sprawozdawczej w tym obszarze.

Z kolei Referat Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-15) w swoim zakresie realizuje także zadania:

- związane z koordynacją i wsparciem komórek organizacyjnych dochodzeniowo-śledczych w realizacjach zadań niezwiązanych z podstawowym zakresem działań dochodzeniowo-śledczych, w szczególności:
 - a) koordynacją wszystkich zadań sprawozdawczych generowanych w oparciu o systemy ESKS i RYŚ,
 - b) bieżącym nadzorem nad kompletnością wprowadzania danych do systemów, przeglądem kompletności zapisów, raportowaniem braków i błędów.

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 2354) dokonano m.in. zmian regulacji art. 133 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego, w wyniku której od dnia 2.01.2019 r. naczelnicy urzędów celno-skarbowych stali się wyłącznie właściwi w sprawach o przestępstwa skarbowe z art. 62 § 2 i 2a oraz art. 76 § 2 kks. Przed tą nowelizacją właściwi w tych sprawach byli naczelnicy urzędów skarbowych za wyjątkiem, gdy sprawa została ujawniona w zakresie działania naczelnika urzędu celno-skarbowego.

Bezpośredni nadzór nad komórkami organizacyjnymi Pionu Dochodzeniowo-Śledczego (CZND) w kontrolowanym okresie sprawował III Zastępca Naczelnika Pan Rafał Cichański.

1.2 Uregulowania wewnętrzne dotyczące kontrolowanego okresu

1. Procedura Nr (...) Naczelnika Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu z dnia 27 grudnia 2024 r. w sprawie zawiadamiania o podejrzeniu popełnienia przestępstw i wykroczeń skarbowych oraz przestępstw lub wykroczeń ujawnionych w toku czynności kontrolnych realizowanych w Pionie Kontroli Celno-Skarbowej Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu. Procedura ta ustandaryzowała sposób i formę przekazywania zawiadomień o podejrzeniu popełnienia czynów zabronionych ujawnionych w toku czynności kontrolnych realizowanych w ramach Urzędu, w pionie kontroli. Wprowadzenie tej regulacji pozwoliło na ujednoczenie przekazywanych do komórek dochodzeniowo-śledczych materiałów, zapewniło określoną formę ich przygotowania i przekazania oraz minimalizowało liczbę koniecznych do wykonania w komórkach dochodzeniowo-śledczych czynności kancelaryjno-technicznych związanych z indywidualnym uzgadnianiem sposobu przekazywania spraw do Wydziałów Dochodzeniowo-Śledczych;

2. Zarządzenie Nr (...) Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 17 stycznia 2023 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych w sprawie zasad postępowania w związku z ujawnieniem przestępstw, przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych przez urzędy skarbowe województwa wielkopolskiego” (obowiązywało do 21 kwietnia 2025 r.);

3. Zarządzenie Nr (...) Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 22 kwietnia 2025 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych w sprawie zasad postępowania w związku z ujawnieniem przestępstw, przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych przez urzędy skarbowe województwa wielkopolskiego” (obowiązuje od 22 kwietnia 2025 r. do nadal).

Wytyczne te pozwoliły na ujednoczenie działań podejmowanych w urzędach skarbowych województwa wielkopolskiego w związku z ujawnieniem czynów zabronionych w toku wykonywanych obowiązków służbowych, odstępowaniem od ścigania oraz składaniem zawiadomień o podejrzeniu popełnienia czynów zabronionych.

Jednocześnie przedmiotowe wytyczne regulowały współpracę Naczelnika WUCS w Poznaniu z urzędami skarbowymi województwa wielkopolskiego (wyznaczonego Urzędu Skarbowego Poznań-Jeżyce oraz niewyznaczonych urzędów skarbowych). Uregulowania zawarte w ww. dokumentach wyeliminowały, a już na pewno w znacznym stopniu ograniczyły dowolność w tym zakresie i zapobiegły konieczności zwracania zawiadomień niewłaściwie przygotowanych, niekompletnych, wymagających uzupełnienia i skorygowania. Powyższe usprawniło współpracę między urzędami skarbowymi na tej płaszczyźnie i zaoszczędziło wykonywania przez pracowników/funkcjonariuszy komórek dochodzeniowo-śledczych innych czynności niezwiązanych bezpośrednio z prowadzeniem postępowań przygotowawczych;

4. Decyzja Nr (...) Naczelnika Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie wdrożenia w Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu aplikacji RYŚ.

Aplikacja ta jako elektroniczna, pomocnicza wobec systemów ogólnopolskich, stanowi ewidencję spraw prowadzonych w Wydziałach Dochodzeniowo-Śledczych WUCS w Poznaniu i pozwala, w szczególności na:

- a) ewidencjonowanie wpływów zawiadomień o podejrzeniu popełnienia czynów zabronionych do Wydziałów z przypisaniem rodzaju sprawy do określonej kategorii rodzajowej związanej z wykrytymi nieprawidłowościami,
- b) ustalanie powiązań między sprawami według wskazanego kryterium (podmiotu, osoby, adresu),
- c) ewidencjonowanie przydziału spraw poszczególnym funkcjonariuszom i pracownikom do prowadzenia, z możliwością stałego wglądu w ilość, rodzaj i stopień zaawansowania prowadzonych przez poszczególne osoby spraw (łącznie z etapem sądowym);

5. Dokument „Strategia Zwalczania przestępczości hazardowej w obszarze nielegalnego urządzania gier na automatach na lata 2022-2024” podpisana 24 stycznia 2022 r. przez Szefa KAS.

Pismem (...) z 17 stycznia 2025 r. Departament Zwalczania Przestępczości Ekonomicznej Ministerstwa Finansów poinformował o uznaniu przedmiotowej strategii jako działania stałego w Krajowej Administracji Skarbowej.

Wdrożenie niniejszego dokumentu miało na celu, w szczególności: ujednoclenie sposobu postępowania w zakresie zwalczania nielegalnej działalności hazardowej, wykorzystywanie wszelkich możliwych narzędzi i środków do zwalczania nielegalnej działalności hazardowej, w tym uwzględnieniem ścisłej współpracy różnych komórek, stałe diagnozowanie przez organy zjawiska przestępczości hazardowej, w tym mającej zorganizowany charakter, na terenie swojej właściwości, likwidację działających grup przestępczych oraz eliminowanie miejsc z nielegalną ofertą automatów do gier i w konsekwencji zminimalizowanie zjawiska przestępczości hazardowej występującej w segmencie gier na automatach.

6. Dokument „Metodologia ujawniania, rozpoznawania, zwalczania zorganizowanej przestępczości hazardowej na obszarze terytorialnego zakresu działania Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu” stanowiąca załącznik nr 1 do Decyzji Nr (...) Naczelnika WUCS w Poznaniu z 31 maja 2022 r.

Procedura ta zawiera głównie wytyczne dotyczące gromadzenia informacji w zakresie planowanych działań, zebrania i analizy informacji, zlecenia czynności poszczególnym komórkom w ramach współpracy przed realizacją, czynności realizacyjne we wszystkich obszarach dotyczących zidentyfikowanej grupy przestępczej oraz czynności po realizacji.

7. Ponadto, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu objął kontrolą zagadnienie aktywności organów w zakresie podejmowania decyzji procesowej w stosunku do zawiadomień zarejestrowanych w ewidencji RMW w ramach sprawowanego nadzoru. Działania nadzorcze w tym obszarze prowadzone są od 2023 r. – pismo z 3 sierpnia 2023 r., nr (...) i kontynuowane w latach następnych, również w 2025 r. Pismem z 4 kwietnia 2025 r., nr (...) w ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono analizę wpisów w systemie ESKS 2 w zakresie zawiadomień zarejestrowanych w RMW w kolejnych latach 2022-2023 (wcześniej 2009-2021), wobec których nie odnotowano podjęcia decyzji procesowej. Organ nadzoru IAS w Poznaniu zalecił Naczelnikowi WUCS przeprowadzenie analizy wyszczególnionych spraw oraz uzupełnienie tabeli o wskazane dane, w szczególności dotyczące dat przedawnienia zobowiązań podatkowych objętych poszczególnymi zawiadomieniami (w przypadku powiązania z takim zobowiązaniem), daty przedawnienia karalności czynów oraz informacje w zakresie planowanego terminu podjęcia decyzji procesowej. Dodatkowo wskazano na konieczność dokonania weryfikacji wpisów w systemie ESKS 2. Jak podkreślono, niniejsza weryfikacja ma na celu sprawdzenie, czy brak nadania sprawie biegu (podjęcia decyzji procesowej), nie zagraża wywołaniu negatywnych skutków w postaci przedawnienia karalności czynów lub też przedawnienia zobowiązań podatkowych objętych zawiadomieniami. Jednocześnie zalecono objęcie monitorowaniem i szczególnym nadzorem przez kierowników komórek organizacyjnych spraw, którym nie nadano biegu.

1.3. Struktura zatrudnienia w okresie objętym kontrolą

Poniżej przedstawione dane statystyczne ukazują tendencje oraz zróżnicowanie dynamiki zatrudnienia w komórkach dochodzeniowo-śledczych WUCS w Poznaniu na dzień 30 czerwca 2025 r. (dane pozyskane z kontrolowanej jednostki)

Nazwa komórki	Skrót	Imię i nazwisko kierownika	Stan osobowy na dzień 30.06.2025 r.
Pierwszy Wydział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-1	(...)	1 (funkcjonariusz)
Pierwszy Dział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-11	(...)	15 (w tym 10 funkcjonariuszy)
Drugi Dział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-12	(...)	15 (w tym 12 funkcjonariuszy)
Trzeci Dział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-13	(...)	12 (w tym 7 funkcjonariuszy)
Czwarty Dział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-14	(...)	15 (w tym 10 funkcjonariuszy)
Referat Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-15	(...)	11 (w tym 4 funkcjonariuszy)
Drugi Wydział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-2	(...)	1 (funkcjonariusz)
Piąty Dział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-21	(...)	13 (w tym 9 funkcjonariuszy)
Szósty Dział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-22	(...)	13 (w tym 8 funkcjonariuszy)

Siódmy Dział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-23	(...)	15 (w tym 12 funkcjonariuszy)
Ósmy Dział Dochodzeniowo-Śledczy	CDS-24	(...)	12 (w tym 12 funkcjonariuszy)
Razem			123 (w tym 86 funkcjonariuszy)

W złożonych wyjaśnieniach¹Naczelnik WUCS w Poznaniu wskazał, że fluktuacje kadr w poszczególnych komórkach organizacyjnych CDS w kontrolowanym okresie były spowodowane reakcją kierownictwa pionu, wydziałów i komórek organizacyjnych na zmieniające się zapotrzebowanie kadrowe. Z jednej strony występowały odejścia z pracy i służby w komórkach dochodzeniowo-śledczych spowodowane nabyciem uprawnień emerytalnych, zapotrzebowaniem ze strony Naczelnika Urzędu zasilenia kadrowego innych komórek organizacyjnych urzędu realizujących inne zadania. Z drugiej strony występowały zasilenia kadrowe pozwalające na próbę uzupełnienia braków spowodowanych powyższymi odejściami, poprzez przyjęcie do pracy w komórkach dochodzeniowo-śledczych pracowników realizujących wcześniej zadania w urzędach skarbowych, bądź przesunięcie funkcjonariuszy z innego pionu.

W kontrolowanym okresie na podstawie przekazanych informacji stwierdzono niewielką tendencję malejącą ze stanu 129 osób na 1 stycznia 2025 r. do 123 osób na 30 czerwca 2025 r. Weryfikując historię zatrudnienia z badanego okresu, liczba funkcjonariuszy zmniejszyła się z 92 do 86 osób tj. o 6 funkcjonariuszy (przejście na emeryturę – 2 osoby, w pozostałych 4 przypadkach odnotowano świadczenie pracy w innych komórkach organizacyjnych WUCS w Poznaniu). W kontrolowanym okresie komórki CDS zostały zasilone przez zatrudnienie 1 funkcjonariusza, a w kolejnym okresie tj. w II półroczu 2025 r. planowane jest zatrudnienie 2 funkcjonariuszy, 1 funkcjonariusz ma zamiar rozwiązać stosunek służbowy z uwagi na przejście na emeryturę. Odnośnie zatrudnienia pracowników (cywili) w komórkach dochodzeniowo-śledczych w kontrolowanym okresie ustalono, że odeszło 3 pracowników, w tym w 1 przypadku rozwiązano umowę o pracę. Natomiast składy osobowe komórek zasilono o 2 pracowników, a w kolejnym okresie tj. II półroczu 2025 r. planowane jest zatrudnienie 2 pracowników oraz odejście 1 pracownika.

1.4. Organizacja pracy w zakresie spraw karnych w poszczególnych komórkach CDS, obciążenie pracowników/funkcjonariuszy sprawami według przekazanych informacji z Urzędu

Według złożonych wyjaśnień² przydział spraw dokonywany jest w oparciu o rodzaj stwierdzonych nieprawidłowości, wstępną weryfikację, czy dana sprawa wiąże się z już prowadzoną w Urzędzie (dążenie do konsolidacji spraw z uwzględnieniem łączności podmiotowej lub przedmiotowej) oraz analizę obciążenia pracą poszczególnych komórek organizacyjnych CDS. Z poziomu Z-cy Naczelnika WUCS nadzorującego pion CZND dokonywana jest ocena przedmiotowa danej sprawy, wskazująca na potencjalne nieprawidłowości podatkowe w większej skali (z reguły skutkuje to dekretacją do Wydziału CDS-2) lub nieprawidłowości innego rodzaju (z reguły skutkuje dekretacją do Wydziału CDS-1). Powyższe podyktowane jest przyjętą nieformalną specjalizacją w ramach pionu CZND, polegającą na prowadzeniu spraw z zakresu przestępczości podatkowej, przede wszystkim

¹ Pismo Naczelnika WUCS w Poznaniu (...) z 22 października 2025 r., UNP: (...)

² Pismo Naczelnika WUCS w Poznaniu (...) z 22 października 2025 r., UNP: (...)

w Wydziale CDS-2, zwłaszcza gdy dotyczy ona istotniejszych kwot uszczupień.

Przydział spraw na poszczególne komórki w ramach Wydziałów dokonywany jest przez Naczelników Wydziałów CDS-1 i CDS-2 z uwzględnieniem bieżącego obciążenia poszczególnych komórek, a także właściwości miejscowej sądu w danej sprawie, co pozwala właściwie uwzględnić elementy ekonomiki procesowej.

Dodatkowo poinformowano, że wszystkie komórki dochodzeniowo-śledcze WUCS w Poznaniu mają jednolite zadania wynikające z Regulaminu Organizacyjnego Urzędu, przy czym w strukturze Pierwszego Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego powołany został Referat Dochodzeniowo-Śledczy (CDS-15), który co do zasady realizuje zadania w zakresie pozamerytorycznej obsługi postępowań przygotowawczych prowadzonych we wszystkich pozostałych komórkach CDS. Do jego zadań należą przede wszystkim przygotowanie i prowadzenie postępowań likwidacyjnych w sprawach już zakończonych i zarchiwizowanych, czynności dotyczące przepadku środków pieniężnych na rzecz Skarbu Państwa oraz inne, niezbędne czynności zmierzające do uregulowania statusu towarów. Dodatkowo w referacie realizowane są również zadania wynikające z obsługi wpłat w systemie ZEFIR2 w zakresie sum depozytowych, rejestracji mandatów karnych i wydanych orzeczeń w zakresie DPO. W referacie prowadzone są również czynności dochodzeniowo-śledcze wynikające z wniosków o pomoc prawną kierowane z innych urzędów celno-skarbowych, prokuratur, jak również realizacja zadania przesłuchań na odległość. W związku z powyższym do Referatu Dochodzeniowo-Śledczego nie są dekretowane zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Ponadto w kwestii wstępnej weryfikacji zawiadomień, według złożonych wyjaśnień, dokument kwalifikowany jako zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego pozostającego we właściwości Naczelnika WUCS w Poznaniu trafia do pionu CZND (Pion Dochodzeniowo-Śledczy).

W przypadku stwierdzenia braku właściwości NWUCS w danej sprawie lub też w przypadku oceny, że dokument wstępnie kwalifikowany jako zawiadomienie ostatecznie nim nie jest, materiały są przekazywane zgodnie z właściwością rzeczową do innego pionu Urzędu, bądź do innej instytucji. Zawiadomienia, które trafiają do komórek dochodzeniowo-śledczych celem analizy i/lub dalszego prowadzenia postępowania przygotowawczego rejestrowane są odpowiednio w systemach: kancelaryjnym SZD, ESKS, aplikacji Ryś. Naczelnik WUCS w Poznaniu podkreślił, że przy dekretowaniu spraw, a także przy wstępnej ich analizie przede wszystkim jest brany pod uwagę termin przedawnienia karalności czynu oraz przedawnienia zobowiązania podatkowego.

Do celów kontrolnych przekazano dane szacunkowe obciążenia pracowników i funkcjonariuszy komórek CDS WUCS pozyskane z wewnętrznej aplikacji Ryś (raport z dnia 17 października 2025 r.) na dzień 30 czerwca 2025 r. (dot. spraw prowadzonych nie tylko z kontrolowanego okresu, ale i okresu poprzedniego)

Komórka organizacyjna (skrót)	Ilość spraw będących w analizie	Ilość spraw w toku	Ilość spraw w sądzie	Ilość spraw zawieszonych	Ilość spraw zakończonych	Razem
CDS-11	38	134	43	21	158	394
CDS-12	64	189	85	58	168	564
CDS-13	70	51	36	14	96	267
CDS-14	18	66	36	12	218	350
CDS-21	16	52	40	31	40	179
CDS-22	7	55	26	19	32	139

CDS-23	11	80	67	26	61	245
CDS-24	6	60	42	27	64	199
Razem	230	687	375	208	837	2337

Według złożonych wyjaśnień³ w komórkach dochodzeniowo-śledczych CDS WUCS w Poznaniu nie funkcjonuje system, na podstawie którego możliwe byłoby pozyskanie jednoznacznych danych w tym zakresie, aktualnych na dany dzień. Obowiązujące systemy informatyczne ESKS czy RYŚ nie posiadają takich funkcjonalności. Na przykład zawiadomienia często rejestrowane są w rejestrze RMW, a po zakończeniu analizy z chwilą wszczęcia postępowania lub podjęciu decyzji o odmowie wszczęcia postępowania, sprawie nadawany jest nowy numer w rejestrze RKS lub RSP. Powyższe powoduje, że ta sama sprawa pojawia się dwa razy.

Odnosnie rejestracji w SI ESKS 2 zawiadomień dot. przestępstw i wykroczeń skarbowych wpływających do Urzędu Naczelnik WUCS w Poznaniu wyjaśnił⁴:

– w rejestrze RMW ewidencjonowane są sprawy, które po przeprowadzonej analizie dają podstawę do tego, aby podjąć decyzję o wszczęciu postępowania karnego skarbowego bądź o odmowie jego wszczęcia. Co do zasady rejestrowane są tu najczęściej zawiadomienia wpływające do Pionu Dochodzeniowo-Śledczego z komórek kontroli celno-skarbowej i postępowania podatkowego, komórek kontroli celno-skarbowej rynku, jak również z urzędów skarbowych działających we właściwości Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu. Rejestracji w RMW podlegają również tzw. czynne żale, które wpływają jako zawiadomienia zewnętrzne;

– w rejestrze RKS ewidencjonowane są sprawy, które wpływają do Pionu Dochodzeniowo-Śledczego Urzędu z komórek wewnętrznych organu (np. komórki kontroli celno-skarbowej rynku lub komórki realizacji) oraz z innych instytucji, w których były przeprowadzone czynności na podstawie art. 308 kpk (w wypadkach niecierpiących zwłoki) lub wszczęte było wcześniej postępowanie przygotowawcze i wydano np. postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania, które przekazano do Urzędu.

Na podstawie przesłanej informacji⁵ sporządzonej na wniosek kontrolującej, ustalono według danych z raportu ZAT0037d-POD z SI ESKS 2 (parametry raportu: data wszczęcia 1.01.2008 r., data wszczęcia do 1.01.2025 r., data czynności 1.01.2008 r., data czynności do 1.01.2025 r.) liczbę zawiadomień o popełnieniu czynu zabronionego ogółem było 26341, w tym w rejestrze RMW zaewidencjonowano 2768 spraw (w tym dot. przestępstw 1593), liczba spraw w RKS 23573 (w tym przestępstw 10233).

Z kolei 920 zawiadomień o popełnieniu czynu zabronionego, wpłynęło przed 2025 r. i pozostawało nierozpoznanych, w tym w RMW zaewidencjonowano 66 spraw (w tym dot. przestępstw 64), liczba spraw w RKS 854 (w tym przestępstw 751). Jak wyjaśniono, przedstawione dane mogą być obciążone błędem wynikającym z funkcjonalności systemu SI ESKS 2, brakiem możliwości wygenerowania danych na oznaczony dzień z datą wsteczną oraz brakiem możliwości wyeliminowania z raportów danych spoza wniosku.

Odnosnie przedmiotowych danych wypowiedział się Z-ca Naczelnika WUCS w Poznaniu wskazując, że spośród zawiadomień, które wpłynęły do komórek dochodzeniowo-śledczych Urzędu w okresie do 31.12.2024 r. i nie zostały zakończone w tym okresie, na bieżąco podejmowane są czynności

³ Pismo Naczelnika WUCS w Poznaniu (...) z 22 października 2025 r., (...) UNP: (...)

⁴ Pismo Naczelnika WUCS w Poznaniu (...) z 14 listopada 2025 r., UNP: (...)

⁵ Pismo Z-cy Naczelnika WUCS w Poznaniu nr (...) z 5 listopada 2025 r., UNP: (...)

procesowe zmierzające do zakończenia spraw. Powodami, które miały wpływ na pozostawanie tych spraw jako nierozpoznanych były, w szczególności:

- konieczność wszczynania w pierwszej kolejności spraw zagrożonych przedawnieniem w 2025 r. (w okresie od 1 stycznia 2025 r. do 30 września 2025 r. wpłynęło do pionu dochodzeniowo-śledczego Urzędu 67 spraw podatkowych zagrożonych przedawnieniem w 2025 r. Jest to tylko część ogółu spraw różnego rodzaju zagrożonych przedawnieniem wpływających w trakcie roku. Natomiast w 2024 r. spraw zagrożonych przedawnieniem z końcem 2024 r. wpłynęło 99 spraw);
- obciążenie pracą w komórkach dochodzeniowo-śledczych, stopień trudności spraw, ilość niezbędnych do podejmowania w sprawach czynności procesowych;
- fluktuacja kadr i konieczność przekazywania spraw innym prowadzącym;
- zatrudnienie w komórkach dochodzeniowo-śledczych pracowników i funkcjonariuszy z niewielkim doświadczeniem lub bez doświadczenia w prowadzeniu postępowań przygotowawczych oraz konieczność ich szkoleń;
- różnorodność zadań realizowanych w komórkach dochodzeniowo-śledczych takich jak: występowanie w sądach, wykonywanie czynności procesowych poza siedzibą Urzędu, poza terenem województwa, czynności z osobami w zakładach karnych, domach pomocy itp. udział w szkoleniach;
- zmiany organizacyjne Urzędu wynikające ze zmian Regulaminu Organizacyjnego.

Spośród powyższych przyczyn czynnikiem zdecydowanie dominującym o charakterze dla trudności bieżącej realizacji zadań jest wpływanie spraw zagrożonych przedawnieniem w okresie krótszym niż rok od przekazania. Według organu wymusza to przeorganizowanie bieżących zadań poszczególnych komórek i u osób prowadzących sprawy w sposób, który zamiast bieżącej planowanej realizacji spraw np. wg kolejności ich wpływu – zapewni skuteczne niedopuszczenie do przedawnienia w przekazywanych na bieżąco sprawach. Wskazano, że monitorowanie terminów przedawnienia karalności czynów w tych sprawach odbywa się na bieżąco i jest realizowane między innymi przez Kierowników komórek organizacyjnych. Narzędziem umożliwiającym bieżący nadzór i monitorowanie spraw jest aplikacja RYŚ.

Na podstawie danych pozyskanych z wygenerowanego z SI ESKS 2 raportu ZAT0045-POD odnotowano 77 zawiadomień o popełnieniu czynu zabronionego, które wpłynęły do organu przed 2025 r., w tym w rejestrze RMW odnotowano wpływ 15 spraw przed 2025 r. (z czego 4 zarejestrowane z datą wpływu sprzed 2025 r., pozostałe 11 spraw zarejestrowane w dacie z 2025 r.), w RKS odnotowano wpływ 62 spraw (z czego 56 zarejestrowane z datą wpływu sprzed 2025 r., pozostałe 6 spraw zarejestrowane w dacie wpływu z 2025 r.).

W złożonych wyjaśnieniach⁶ Naczelnik WUCS odniósł się do przedmiotowych danych i wskazał, że zawiadomienia, które wpływają do Urzędu w okresie świąteczno-noworocznym bardzo często trafiają do komórek dochodzeniowo-śledczych (zwłaszcza spoza lokalizacji poznańskiej, tj. Leszno, Piła, Kalisz, Konin) z opóźnieniem. Jest to czas, kiedy poczta nie jest regularnie odbierana/dostarczana, a także nie zawsze obsada w komórce pozwala na zarejestrowanie zawiadomienia w systemie ESKS 2 i aplikacji Ryś w dniu jego wpływu. Sprawy te jednak są niezwłocznie rejestrowane w systemach i wskazywana jest data, kiedy takie zawiadomienie wpłynęło. Niezależnie od rejestracji w ww. systemach informatycznych, sprawa rejestrowana jest

⁶ Pismo Z-cy Naczelnika WUCS nr (...) z 5 listopada 2025 r.UNP: (...)

w systemie kancelaryjnym SZD, po dekretacji przekazywana jest do właściwej komórki i nadawany jest jej właściwy symbol JRWA. Od momentu wpływu zawiadomienia do Urzędu, sprawa pozostaje w nadzorze.

Ponadto poza aktualnie wpływającymi sprawami, pracownicy/funkcjonariusze prowadzili postępowania przygotowawcze wszczęte we wcześniejszym okresie – według danych z raportu ZAT0067b-POD z SI ESKS 2 takich spraw prowadzonych z wcześniejszego okresu było 906 (w tym dot. przestępstw 627) z czego 564 sprawy zakończono w 2025 r.

Stopień zaawansowania tych spraw jest różny (są one na etapie analizy przed wszczęciem postępowania, część jest w toku, część jest zawieszona, a część spraw została zakończona).

2.0 Prowadzenie postępowań przygotowawczych w sprawach karnych skarbowych i ich efekty

2.1 Dane statystyczne pozyskane z Urzędu⁷ ⁸w oparciu o wygenerowane raporty z 20 października 2025 r. dostępne z SI ESKS 2 dotyczące kontrolowanego okresu tj. od 1 stycznia 2025 r. do 30 czerwca 2025 r.:

- liczba zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa lub wykroczenia skarbowego (ZAT0040-POD) było ogółem 880 (RKS - 746, RMW – 134), w tym przestępstw skarbowych 231 (RKS – 131, RMW – 100);
- liczba otrzymanych zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego ujawnionych w ramach dokonywanych czynności służbowych w Urzędzie (ZAT0040-POD) było ogółem 538 (RKS – 465, RMW – 73), w tym przestępstw skarbowych 172 (RKS – 117, RMW – 55);
- liczba otrzymanych zawiadomień o popełnieniu czynu zabronionego z wyznaczonego urzędu skarbowego i odrębnie z niewyznaczonych urzędów skarbowych woj. wielkopolskiego (ZAT0040-POD) było ogółem 83 (US Poznań-Jeżyce 10, pozostałe US 73), w tym przestępstw skarbowych 68 (US Poznań-Jeżyce – 7, pozostałe US 61);
- liczba otrzymanych zawiadomień zewnętrznych (ZAT0040-POD) było ogółem 233 (RKS - 216, RMW – 17), w tym przestępstw skarbowych 21 (RKS – 14, RMW – 7);
- liczba zawiadomień o popełnieniu czynu zabronionego przekazanych zgodnie z właściwością rzeczową/miejscową do organów uprawnionych do realizacji tych zawiadomień (ZAT0040-POD) 27 spraw (RKS – 20, RMW -7);
- liczba zawiadomień o popełnieniu czynu zabronionego, w przypadku których odstąpiono od wszczęcia postępowania przygotowawczego (ZAT0040-POD) ogółem 30 spraw (RKS – 0, RMW – 30),
- liczba zawiadomień o popełnieniu czynu zabronionego, w przypadku których wydano postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia podlegających zatwierdzeniu przez Dyrektora IAS w Poznaniu – 22 (w tym dot. przestępstw 8) (ZSK1CAA, ZAT0045-POD);
- liczba wszczętych w kontrolowanym okresie postępowań przygotowawczych, ogółem 722, w tym dot. przestępstw 155 (ZSK1DAA, ZAT0045-POD);
- liczba zawieszonych postępowań przygotowawczych, w tym dot. przestępstw skarbowych (ZSK1EAA) – 1 przestępstwo – sprawa o czyn z art. 271a kk

⁷ Pismo Naczelnika WUCS nr (...) z 28 listopada 2025 r. (UNP: (...))–ograniczono do czynów zabronionych z kks dot. przestępstw i wykroczeń skarbowych,

⁸ Według złożonych wyjaśnień różnica 26 spraw dot. liczby zawiadomień, które wpłynęły w I połowie 2025 r. może wynikać, z powodu ograniczeń raportów jakim dysponuje SI ESKS 2 („zamrożone” dane) oraz może wynikać z przekształcenia spraw z RMW na RSP lub RSW.

Sprawa RKS (...) – postanowieniem z 30.04.2025 r. (postanowienie prokuratorskie) sprawa została zawieszona na podstawie art. 22 § 1 kpk (długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania – ustalenie miejsca pobytu podejrzanych);

- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych (ZSK1FAA, ZAT0045-POD) ogółem 450 (w tym dot. przestępstw 47):
- zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia do sądu (ZSK1GAA) 7, (w tym dot. przestępstw 1);
- zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia do sądu przez prokuratora (ZSK1GAL, ZSK1GAM) - 0;
- zakończonych skierowaniem do sądu wniosku o DPO (ZSK1GAB, ZAT0045-POD) 34 (w tym dot. przestępstw 7);
- zakończonych umorzeniem postępowania przygotowawczego zatwierdzonych przez DIAS w Poznaniu (ZSK1GAD, ZAT0045-POD) 17 (w tym dot. przestępstw – 5);
- zakończonych umorzeniem postępowania przygotowawczego zatwierdzonego przez prokuratora lub samoistnie (ZSK1GAO, ZSK1GAV) 0;
- zakończonych wyłączeniem (ZAT0040-POD) 4 (RKS – 4, RMW – 0);
- zakończonych połączeniem z inną sprawą (ZAT0040-POD) 138 (RKS – 129, RMW – 9),
- zakończonych przejściem do prowadzenia sprawy przez prokuratora (ZAT0040-POD) 2 (RKS – 2, RMW – 0);
- zakończonych przekazaniem sprawy innemu organowi według właściwości (ZAT0040-POD) 27 (RKS – 20, RMW – 7);
- zakończonych nałożeniem kary grzywny w trybie mandatowym (ZSK1GAC) 150 spraw (były to sprawy o czyn z art. 65, art. 107, art. 111, art. 63, art. 107b, art. 60, art. 62 kks).

W kontrolowanym okresie tj. od 1 stycznia 2025 r. do 30 czerwca 2025 r. na podstawie danych przekazanych z Urzędu (wyniki raportu ZAT0043-POD) ustalono czas prowadzenia postępowań:

1. wykroczenia skarbowe (zakończone)

- liczba ogółem 378 - 100%,
- do 2 miesięcy zakończono 201 – 53,17%,
- od 2 miesięcy do 6 miesięcy zakończono 164 – 43,39%,
- od 6 miesięcy do roku zakończono 13 – 3,44%
- powyżej roku zakończono – 0 spraw,

2. przestępstwa skarbowe (zakończone)

- liczba ogółem 73 – 100%,
- zakończonych w okresie do 3 miesięcy 48 – 65,75%,
- zakończonych w okresie od 3 miesięcy do 1 roku 25 – 34,25%,
- zakończonych powyżej roku 0 spraw.

Na koniec czerwca 2025 r. pozostało nierozpoznanych zawiadomień o popełnieniu czynu zabronionego (raport ZAT00100-POD z 1.07.2025 r.) w liczbie 430, w tym zarejestrowanych w RKS – 314, oraz w rejestrze RMW – 116).

2.2 Regulacje prawne

Zasady prowadzenia postępowań karnych skarbowych określone zostały w ustawie z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz.633), w brzmieniu obowiązującym w kontrolowanym okresie, dalej kks.

W myśl art. 53 § 1 kks, czyn zabroniony jest to zachowanie o znamionach określonych w kodeksie, chociażby nie stanowiło ono przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego. Określenie czynu zabronionego jako przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego może nastąpić tylko w niniejszym kodeksie.

§ 2. Przestępstwo skarbowe jest to czyn zabroniony przez kodeks pod groźbą kary grzywny w stawkach dziennych, kary ograniczenia wolności lub kary pozbawienia wolności.

§ 3. Wykroczenie skarbowe jest to czyn zabroniony przez kodeks pod groźbą kary grzywny określonej kwotowo, jeżeli kwota uszczuplonej lub narażonej na uszczuplenie należności publicznoprawnej albo wartość przedmiotu czynu nie przekracza pięciokrotnej wysokości minimalnego wynagrodzenia w czasie jego popełnienia. Wykroczeniem skarbowym jest także inny czyn zabroniony, jeżeli kodeks tak stanowi.

Zgodnie z art. 118 § 1 kks organami postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe są m.in. naczelnik urzędu skarbowego i naczelnik urzędu celno-skarbowego.

Właściwość rzeczowa tych organów określona została w art. 133 kks. Zgodnie z art. 133 § 1 pkt 1 kks naczelnik urzędu celno-skarbowego prowadzi postępowanie przygotowawcze w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe określone w art. 54 § 1, art. 55 § 1, art. 56 § 1, art. 62 § 2 i 2a, art. 63-68, art. 69 § 1, 3 i 4, art. 69a-70, art. 73-73a, art. 75a-75c, art. 76 § 1 i 2, art. 77 § 1, art. 78 § 1, art. 85-95, art. 96 § 1, art. 97-106k, art. 107-110b i art. 111 § 1 oraz w sprawach ujawnionych w zakresie swojego działania przez naczelnika urzędu celno-skarbowego określonych w art. 54 § 2 i 3, art. 55 § 2 i 3, art. 56 § 2-4, art. 56a, art. 56b, art. 57 § 1, art. 60-61, art. 62 § 1 i 3-5, art. 69 § 2, art. 71, art. 72, art. 75, art. 76 § 3, art. 77 § 2 i 3, art. 78 § 2 i 3, art. 80, art. 80a, art. 81-83, art. 84 § 1, art. 106l i art. 106ł.

Z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2015 r. w sprawie organów uprawnionych obok Policji do prowadzenia dochodzeń oraz organów uprawnionych do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w sprawach, w których prowadzono dochodzenie, jak również zakresu spraw zleconych tym organom (t.j. Dz. U. z 2025, poz. 1027) wynika, że uprawnienia do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa określone w art. 77-79 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023r. poz. 120) przysługują m.in. naczelnikowi urzędu celno-skarbowego - w sprawach z zakresu kontroli celno-skarbowej, naczelnikowi urzędu skarbowego - w pozostałych sprawach.

Zgodnie z art. 113 § 1 kks, w postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego, jeżeli przepisy niniejszego kodeksu nie stanowią inaczej, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 46 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym w kontrolowanym okresie, dalej kpk.

Zgodnie z art. 303 § 1 kpk jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, wydaje się z urzędu lub na skutek zawiadomienia o przestępstwie postanowienie o wszczęciu śledztwa, w którym określa się czyn będący przedmiotem postępowania oraz jego kwalifikację prawną.

Jak wynika z art. 304 § 1 kpk każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Przepisy art. 148a oraz art. 156a stosuje się odpowiednio.

Ponadto, zgodnie z art. 304 § 2 kpk Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

W myśl art. 304 § 3 kpk zawiadomienie o przestępstwie lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa, co do którego obowiązkowe jest prowadzenie śledztwa przez prokuratora, Policja przekazuje wraz z zebranym materiałem niezwłocznie prokuratorowi.

Zgodnie z przepisem art. 305 § 1 kpk niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie organ powołany do prowadzenia postępowania przygotowawczego obowiązany jest wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie wszczęcia śledztwa.

„Niezwłocznie” w art. 305 kpk to czas potrzebny na rzetelną, ale szybką analizę zgłoszenia, przy czym standardy wskazują na konieczność podjęcia decyzji w ciągu kilku dni, a w sytuacjach sprawdzających – do 30 dni.

W myśl przepisu art. 305 § 4 kpk – o wszczęciu, odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa zawiadamia się osobę lub instytucję państwową, samorządową lub społeczną, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie oraz ujawnionego pokrzywdzonego, a o umorzeniu także podejrzanego – z pouczeniem o przysługujących im uprawnieniach.

Ponadto, zgodnie z art. 306 § 3 kpk jeżeli osoba lub instytucja, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, nie zostanie w ciągu 6 tygodni powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa, może wnieść zażalenie do prokuratora nadrzędnego albo powołanego do nadzoru nad organem, któremu złożono zawiadomienie.

Według art. 307 § 1 kpk, jeżeli zachodzi potrzeba, można zażądać uzupełnienia w wyznaczonym terminie danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie lub dokonać sprawdzenia faktów w tym zakresie. W tym wypadku postanowienie o wszczęciu śledztwa albo o odmowie wszczęcia należy wydać najpóźniej w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia. Jest to termin instrukcyjny, nakazujący organom ścigania (np. Policji, Prokuraturze) sprawne działanie, choć jego przekroczenie nie powoduje bezskuteczności czynności.

Zgodnie z art. 325a § 2 kpk – przepisy dotyczące śledztwa stosuje się odpowiednio do dochodzenia (jeżeli przepisy rozdziału 36a nie stanowią inaczej).

Mając na uwadze powołane przepisy dla celów kontroli przyjęto za prawidłowe działanie Naczelnika WUCS w Poznaniu w przypadku, gdy w zależności od okoliczności sprawy podjął działanie w postaci wydania postanowienia o wszczęciu lub postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa/dochodzenia, albo odstąpienia od wszczęcia postępowania w terminie 30 dni od wpływu zawiadomienia do WUCS lub wpływu materiałów własnych z komórek wewnętrznych Urzędu.

kks i w zw. z art. 7 § 1 kks;

- w ww. kwalifikacji prawnej powyższego postanowienia o wszczęciu dochodzenia błędnie powołano art. 61 § 1a kks, najprawdopodobniej miał być powołany art. 61a § 1 kks, gdyż w kolejnym postanowieniu o wszczęciu dochodzenia z 15 kwietnia 2025 r. powołano w kwalifikacji prawnej poprawnie powyższy przepis.

W aktach sprawy stwierdzono drugie postanowienie o wszczęciu dochodzenia z 15.04.2025 r. stanowiące uzupełnienie postanowienia o wszczęciu dochodzenia z 31.03.2025 r.

Na tą okoliczność Urząd w udzielonej odpowiedzi⁹ wskazał, że w tej sprawie w dniu 15 kwietnia 2025 r. uzupełniono postanowienie o wszczęciu dochodzenia z dnia 31 marca 2025 r. o następujące dane: uszczuplenie podatkowe za II kwartał 2020 r. w kwocie (...) zł, kwalifikację prawną czynu-art. 61a § 1 kks, wskazanie w drugim tirecie, że doszło do posłużenia 9 nierzetelnymi fakturami zakupu VAT wystawionymi przez wskazaną sp. z o.o. oraz 1 nierzetelną fakturą zakupową VAT wystawioną przez wskazaną sp. z o.o. Jako podstawę prawną powyższego działania wskazano art. 326 kpk;

- brak podstaw prawnych do wydania przez Naczelnika WUCS postanowienia o zmianie postanowienia o wszczęciu dochodzenia w tej samej sprawie, w której wydano wcześniej postanowienie o wszczęciu dochodzenia.

Uwagi: W odniesieniu do powyższego należy wskazać, że działanie organu jest błędne i budzi poważne wątpliwości prawne. Przepisy Kodeksu postępowania karnego i Kodeksu karnego skarbowego nie przewidują możliwości zmiany przez finansowy organ postępowania przygotowawczego postanowienia o wszczęciu postępowania.

Pismem z 15.04.2025 r. Naczelnik WUCS w Poznaniu powiadomił Naczelnika PUS w Kaliszu o wszczęciu postępowania przygotowawczego w trybie art. 133 § 3 Kodeksu postępowania karnego w celu zastosowania procedury z art. 70c Ordynacji podatkowej (O.p.).

- postanowienie o wszczęciu dochodzenia sporządzono 31.03.2025 r. tj. po upływie niemal 3 m-cy po wpływie zawiadomienia o popełnieniu czynu zabronionego do organu

W związku ze stwierdzoną zwłoką wynoszącą niemal 2 m-ce w wydaniu postanowienia o wszczęciu dochodzenia, Naczelnik WUCS w Poznaniu wyjaśnił, że prowadzący postępowanie w tym okresie skupił się na wykonaniu szeregu czasochłonnych, niecierpiących zwłoki, czynności w śledztwie RKS (...) nadzorowanym przez Prokuraturę Okręgową w (...) (konieczność przesłuchania ponad 150 świadków oraz wykonanie szeregu innych czynności, analizy danych przekazanych do operatorów telekomunikacyjnych, banków, portali internetowych świadczących usługi poczty elektronicznej oraz usług fakturowych, analizy dokumentacji celem pozyskania danych dot. pojazdów dostawczych, sprawdzenia stanu majątkowego Spółki i osób z nią powiązanych. Wykonane czynności pozwoliły na sformułowanie zarzutów wobec dwóch podejrzanych oraz zastosowanie względem nich zabezpieczeń majątkowych. Ponadto prowadzący wykonywał czynności w innych postępowaniach, w tym uczestniczył w czynnościach realizacyjnych, które traktowano wówczas priorytetowo. Kolejnym powodem była konieczność uczestnictwa w wokandach sądowych w sprawach własnych, innych funkcjonariuszy, w tym osób początkujących w tej roli.

⁹ Pismo Z-cy Naczelnika WUCS w Poznaniu nr (...). z 11 grudnia 2025 r., UNP: (...)

Uwagi: W przedmiotowej sprawie należy podkreślić, że organ postępowania przygotowawczego posiadający dokumentację związaną z popełnionym czynem jest zobligowany (zasada legalizmu art. 10 kpk) do zainicjowania postępowania karnego skarbowego w każdym przypadku, w którym rozpoznane zostają potencjalne zawinione nieprawidłowości rozliczeń zobowiązań podatkowych. W ocenie kontrolującej wskazane okoliczności niewątpliwie rzutują na trudności w realizacji czynności procesowych, ale też budzą wątpliwości, co do jakości organizacji pracy. Nie mogą natomiast stanowić uzasadnienia do nieterminowej realizacji spraw, których realizacja wynika z przepisów prawa.

- **RKS (...)** – w sprawie zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (przestępstwa skarbowego) z 12.12.2023 r. wpłynęło do organu 14.12.2023 r. z informacją z komórki kontroli US w Ostrzeszowie o stwierdzonych nieprawidłowościach w toku kontroli podatkowej u wskazanego podatnika za 2019 r. w podatku dochodowym od osób fizycznych będących podstawą do wszczęcia postępowania przygotowawczego. Naczelnik WUCS w Poznaniu pismem z 4.02.2025r. zwrócił się do Urzędu Skarbowego o przesłanie uwierzytelnionych kopii protokołu kontroli oraz udzielenia informacji w zakresie wszczętego postępowania podatkowego i wydanej decyzji-jej prawomocności. W odpowiedzi Naczelnik US w Ostrzeszowie pismem z 7.02.2025 r. (wpływ do organu 12.02.2025 r.) przekazał uwierzytelniony protokół kontroli podatkowej z 29.02.2024 r. oraz poinformował o możliwym terminie zakończenia postępowania podatkowego – 7.04.2025 r. Finansowy organ postępowania przygotowawczego 17.03.2025 r. wydał postanowienie o wszczęciu dochodzenia o przestępstwo skarbowe o czyn z art. 56 § 1 w zb. z art. 62 § 2 w zb. z art. 61 § 1 w zw. z art. 6 § 2 w zw. z art. 7 § 1 kks po zapoznaniu się z ustaleniami kontroli na podstawie art. 303 kpk w zw. z art. 325a kpk oraz art. 325e § 1 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks wszczynając dochodzenie w sprawie podania nieprawdy w deklaracji i korektach PIT-36L za 2019r.
- postanowienie o wszczęciu dochodzenia zostało sporządzone 17.03.2025 r. tj. po upływie 458 dni (1 rok, 3 m-ce, 2 dni) w stosunku do daty wpływu zawiadomienia o popełnieniu czynu zabronionego.

Uwagi: W przedmiotowej sprawie organ zwrócił się do Naczelnika US w Ostrzeszowie o przesłanie dodatkowych dokumentów i informacji 4.02.2025 r., czyli ponad rok po otrzymaniu zawiadomienia o popełnieniu czynu zabronionego. W ocenie kontrolującej brak protokołu kontroli, w przypadku posiadania zawiadomienia o nieprawidłowościach, nie powinno wstrzymywać, ani wpływać na termin wszczęcia postępowania przygotowawczego. Kontrola podatkowa zgodnie z O. p. standardowo kończy się protokołem kontroli, który opisuje ustalenia i ewentualne nieprawidłowości. Zawiadomienie o nieprawidłowościach, jeżeli zawiera wystarczające informacje wskazujące na potencjalne naruszenie przepisów kks, może stanowić podstawę do podjęcia decyzji o wszczęciu dochodzenia. Organ nie musi czekać na formalne zakończenie kontroli protokołem, aby rozpocząć czynności w zakresie kks. Finansowy organ postępowania przygotowawczego ma obowiązek wszcząć dochodzenie, jeśli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego. Podstawą do wszczęcia dochodzenia zgodnie z brzmieniem art. 303 kpk jest samo podejrzenie, a nie formalny protokół kontroli, który został sporządzony 29.02.2024 r. (ponad rok przed wydaniem postanowienia o wszczęciu dochodzenia). Tak więc, mając do czynienia z informacją o przestępstwie, która okaże się być niewystarczająca do tego, aby wszcząć

postępowanie przygotowawcze, zachodzi możliwość zażądania jego uzupełnienia w wyznaczonym terminie lub sprawdzenia faktów w tym zakresie. Tym samym ma tu zastosowanie procedura postępowania sprawdzającego zdefiniowanego w art. 307 kpk.

- brak podstaw prawnych do wydania przez Naczelnika WUCS postanowienia o zmianie postanowienia o wszczęciu dochodzenia w tej samej sprawie, w której wydano wcześniej postanowienie o wszczęciu dochodzenia.

Uwagi: Podobnie, jak w opisanej powyżej sprawie RKS (...) Naczelnik WUCS w Poznaniu 7.10.2025 r. wydał w tej samej sprawie drugie postanowienie o zmianie postanowienia o wszczęciu dochodzenia, w którym dokonano w odesłaniu do pierwotnego postanowienia z 17.03.2025 r. zmian w zakresie: dodano wpis dot. uszczuplenia daniny solidarnościowej płatnej w 2020 r. w kwocie (...) zł oraz zmieniono uszczuplenie w podatku dochodowym od osób fizycznych (podatek liniowy) za 2019 r. w kwocie (...) zł. Powyższe dokonano w związku z przesłaniem przez NUS w Ostrzeszowie uzupełnienia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa skarbowego z 25.09.2025 r.

Stanowisko kontrolującej w tym zakresie zostało przedstawione, powyżej (zob. sprawa RKS (...)). Pismem z 7.10.2025 r. na podstawie art. 133 § 3 kks NWUCS w Poznaniu poinformował Naczelnika US w Ostrzeszowie o wszczęciu postępowania karnego skarbowego z dniem 17.03.2025 r. w sprawie o sygn. RKS (...).

– w zakresie wpisów w systemie ESKS 2 stwierdzono: w zakładce „tok sprawy” błędny wpis w „dacie czynności” daty przedawnienia karalności czynu, w „szczegółach sprawy” podano błędną kwalifikację prawną czynu niezgodną z postanowieniem.

– **RKS (...)** – karta przekazania materiałów do komórki dochodzeniowo-śledczej po przeprowadzonej kontroli celno-skarbowej została przekazana przez Dwunasty Dział Kontroli Celno-Skarbowej i Postępowania Podatkowego CKK-34 WUCS w Poznaniu - 18.03.2025 r. Przekazane materiały uzasadniały podejrzenie popełnienia przestępstwa skarbowego z art. 56 § 2 kks w zb. z art. 62 § 2a kks w zb. z art. 61 § 1 kks. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia w sprawie o przestępstwo skarbowe zostało wydane 19.05.2025 r.

Postanowieniem o połączeniu materiałów do wspólnego prowadzenia z 17.06.2025 r. na podstawie art. 34 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks połączono materiał dowodowy zgromadzony w sprawach o sygn. RKS (...), RKS (...), RKS (...). Połączone sprawy prowadzone są pod sygn. RKS (...) w sprawie o przestępstwo skarbowe z art. 56 § 2 kks w zb. z art. 62 § 2a kks w zb. z art. 61 § 1 kks przy zastosowaniu art. 37 § 1 pkt 3 kks. Sprawy te pozostają w ścisłym związku podmiotowym i dotyczą tego samego rodzaju czynów zabronionych Kodeksem karnym skarbowym. Ze względu na ekonomikę procesową sprawy te połączono. Sprawy o sygn. akt RKS (...) i RKS (...) zostały wykreślone z rejestru jako zakończone w inny sposób. Finansowy organ postępowania przygotowawczego pismem z 20.05.2025 r. zawiadomił Naczelnika US w Koninie o wszczęciu postępowania przygotowawczego o sygn. RKS (...).

- postanowienie o wszczęciu dochodzenia sporządzono 19.05.2025 r. tj. po upływie ponad 2 miesięcy w stosunku do daty zebrania kompletnego materiału uzasadniającego podejrzenie popełnienia czynu zabronionego.
- **RMW (...)** – w sprawie materiał dowodowy otrzymano z LUCS w Gorzowie Wlkp. wpływ

(do organu 4.06.2025 r. (wpływ do CDS-13 9.06.2025 r.). Przesłany materiał został wyłączony ze sprawy RKS (...) celem prowadzenia odrębnego postępowania w sprawie o czyn dotyczący podjęcia czynności zmierzających do nabycia tytoniu nieoznaczonego polskimi znakami akcyzy. Wraz z postanowieniem NLUCS w Gorzowie Wlkp. z 30.05.2025 r. o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania przekazał poświadczony za zgodność z oryginałem kserokopie kart dot. notatki służbowej z 6.05.2025 r. dot. kontroli przesyłek kurierskich, w których ujawniono tytoń do palenia bez polskich znaków akcyzy, wyliczenie należności, protokół oględzin, protokół otwarcia przesyłek, protokół zatrzymania rzeczy wraz ze spisem, opis rzeczy (...). Ze zgromadzonego materiału dowodowego w przedmiotowej sprawie wynika, że przesyłki zostały nadane na terenie woj. lubuskiego i miały trafić do odbiorców na terenie woj. wielkopolskiego (zdiagnozowano 4 odbiorców). Z uwagi na powyższe, właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego w zakresie czynności zmierzających bezpośrednio do nabycia wyrobów tytoniowych jest Naczelnik WUCS w Poznaniu. W przedłożonych kontrolującej aktach sprawy nie stwierdzono jakichkolwiek czynności w sprawie od dnia wpływu materiałów dowodowych do komórki CDS-13 tj. od 9.06.2025 r.

Z-ca Naczelnika WUCS w Poznaniu wyjaśnił, że brak podjęcia jakichkolwiek działań w przedmiotowej sprawie wynikał z wyjazdów służbowych funkcjonariusza w ramach zsk, egzaminu językowego oraz konieczności zapewnienia prawidłowego i terminowego prowadzenia innych postępowań. Funkcjonariusz uczestniczył w licznych czynnościach procesowych poza siedzibą Urzędu. Wskazano, że sprawa została niezwłocznie poddana analizie, a stosowne działania zostaną podjęte do 31.12.2025 r.

Uwagi: Na podstawie wpisów w SI ESKS2 ustalono, że 12.12.2025 r. sprawę z materiałów własnych przekazano do prowadzenia – nr sygn. RKS (...); sprawę zadekretowano na funkcjonariusza 15.12.2025 r. Dnia 15.12.2025 r. Naczelnik WUCS w Poznaniu wydał postanowienie o wszczęciu dochodzenia. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów wydano 30.12.2025 r. Sprawę rozstrzygnięto w drodze mandatu 30.12.2025 r.

- postanowienie o wszczęciu dochodzenia sporządzono 15.12.2025 r. tj. po upływie 189 dni (ponad 6 miesięcy) w stosunku do daty wpływu sprawy do komórki CDS-13 9.06.2025 r.

Wymóg niezwłocznego podjęcia decyzji w przedmiocie wszczęcia dochodzenia przez organ ścigania określony został w art. 305 § 1 w zw. z art. 307 § 1 kpk, zgodnie z którymi organ powołany do prowadzenia postępowania przygotowawczego obowiązany jest wydać postanowienie o wszczęciu dochodzenia niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie, nie później niż w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia. W świetle powyższych faktów, wydanie z urzędu postanowienia o wszczęciu dochodzenia po upływie 6 miesięcy od dnia w którym organ dysponował kompletnym materiałem dowodowym uzasadniającym podejrzenie popełnienia wykroczenia skarbowego należy uznać, za dokonane z naruszeniem obowiązującego terminu.

- a) Na podstawie wygenerowanych 17.11.2025 r. wyników raportów z SI ESKS 2 (ZKB0100 POD, ZKB0100a-POD, ZST0017-POD) zdiagnozowano sprawy z rejestrów RKS oraz RMW, których weryfikacja w systemie informatycznym ujawniła brak obligatoryjnych wpisów w systemie, w tym obowiązkowych znaczników. Wobec powyższego zwrócono się¹⁰ do kontrolowanej jednostki

¹⁰ Pismo IAS w Poznaniu nr (...) z 18 listopada 2025 r., UNP: (...)

o złożenie szczegółowej informacji o stanie zaawansowania prowadzonych spraw oraz wyjaśnienie braku wpisów w SI ESKS 2 w przedmiotowych sprawach.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wpisów w SI ESKS 2 zidentyfikowanych spraw i otrzymanych informacji ustalono:

- **RMW (...)** – Sprawę przekazano 16.04.2025 r. według właściwości rzeczowej do Naczelnika US Poznań-Jeżyce. Wpisy w sprawie w SI ESKS 2 zostały uzupełnione w toku czynności kontrolnych tj. 20.11.2025 r. W systemie błędnie wpisano datę czynności (27.12.2024 r.) przekazania sprawy do innego organu KAS. Brak wpisów w systemie tłumaczono niedopatrzaniem;
- **RKS (...)** – wszystkie wpisy w sprawie w SI ESKS 2 zostały uzupełnione w trakcie czynności kontrolnych 25.11.2025 r. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia wydano 27.02.2025r. Sprawa została zakończona prawomocnym wyrokiem w przedmiocie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności (prawomocność 31.07.2025 r.). Brak wpisów w systemie od dnia otrzymania sprawy do prowadzenia tj. 27.02.2025 r. tłumaczono przeoczeniem;
- **RKS (...)** – sprawa ta została wyłączona ze sprawy RKS (...) i przekazana do CDS-14, gdzie została powtórnie zarejestrowana i prowadzona pod nr RKS (...). Sprawa została zakończona 25.04.2025 r. mandatem karnym. Sprawa RKS (...) została systemowo zamknięta 20.11.2025 r.
- **RKS (...)** – w trakcie czynności kontrolnych 21.11.2025 r. zostało wydane postanowienie o wszczęciu postępowania przygotowawczego dot. 4 odrębnych spraw RMW (materiałów własnych). Według złożonych wyjaśnień Karty przekazania materiałów do Działu Dochodzeniowo-Śledczego dot. tego samego podatnika wpływały pojedynczo od grudnia 2024 r. aż do listopada 2025 r., za poszczególne okresy kontroli. Aktualnie w aktach sprawy zgromadzono dwie decyzje podatkowe za lata 2020-2021 i dwa wyniki kontroli za lata 2022-2023. Odnośnie terminu wszczęcia postępowania przygotowawczego, w ocenie organu zasadnym było przekazanie ostatniego zawiadomienia i kompleksowe wszczęcie postępowania przygotowawczego dot. podatnika za wszystkie okresy rozliczeniowe, które objęte były kontrolą. W SI ESKS 2 wpisy w sprawie zostały na bieżąco wprowadzone 21.11.2025 r. dot. daty wydania postanowienia o wszczęciu dochodzenia oraz daty przedawnienia karalności czynu 31.12.2028 r.;
- **RKS (...)** – postanowienie o wszczęciu postępowania przygotowawczego zostało wydane w trakcie czynności kontrolnych 27.10.2025 r. (wpływ sprawy odnotowano 9.12.2024 r., dekretacja sprawy do prowadzenia 10.12.2024 r. RMW (...). Postanowienie o wszczęciu dochodzenia wydano po 321 dniach (tj. po ponad 10 miesiącach) od dnia wpływu 9.12.2024 r. zawiadomienia do organu. Według wyjaśnień zawiadomiono właściwy US o wszczęciu postępowania przygotowawczego. Termin przedawnienia karalności czynu oraz przedawnienia zobowiązania podatkowego – 31.12.2025 r. Wpisy w SI ESKS 2 zostały uzupełnione 18.11.2025 r. Według wyjaśnień, opóźnienia w sprawie spowodowane były innymi obowiązkami i wykonywanymi czynnościami służbowymi przez prowadzącego sprawę;
- **RMW (...)** – wpisy ze sprawy uzupełniono w toku kontroli 26.11.2025 r. Według złożonych wyjaśnień sprawa z czerwca 2025 r. dot. czynu polegającego na naruszeniu sankcji wprowadzonych w wyniku konfliktu zbrojnego na terenie Ukrainy (sprzedaż samochodów). Prowadzona jest analiza przepisów i regulacji pod kątem prawidłowego wszczęcia sprawy. Wpis uzupełniono o pisma – pisma różne;

- **RMW (...)** – sprawa własna ujawniona przez WUCS w Poznaniu, niezagrażona przedawnieniem (10.10.2028 r.), podlega analizie od 6.02.2025 r. Wpis dot. znacznika – daty przedawnienia karalności czynu dokonano 25.11.2025 r. w toku kontroli. Według wyjaśnień sprawa oczekuje na wszczęcie postępowania z powodu wykonywanych innych niezbędnych czynności terminowych;
- **RMW (...)** – uzupełniono 26.11.2025 r. wpis w sprawie dot. znacznika - przedawnienia karalności czynu zabronionego - 8.12.2028 r. Sprawa podlega analizie od 12.02.2025 r. - brak podjęcia decyzji procesowej. Brak czynności w sprawie.
- **RMW (...)** - sprawa własna ujawniona przez WUCS w Poznaniu, niezagrażona przedawnieniem (31.12.2029 r.), podlega analizie od 14.02.2025 r. Uzupełniono 24.11.2025 r., tj. w toku kontroli wpis dot. znacznika – daty przedawnienia karalności czynu i przedawnienia zobowiązania podatkowego. Według wyjaśnień sprawa oczekuje na wszczęcie postępowania z powodu wykonywanych innych niezbędnych czynności terminowych;
- **RMW (...), RMW (...)** – w obu przypadkach dokonano 31.07.2025r./13.03.2025 r. zwrotu spraw do Prokuratur, celem powierzenia innym organom KAS właściwym do rozpoznania na podstawie art. 133 § 1 pkt 1 kks oraz art. 33a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o KAS; wpisy uzupełniono w systemie 20.11.2025 r.;
- **RMW (...), RMW (...)** - sprawy własne ujawnione przez WUCS w Poznaniu, niezagrażone przedawnieniem (29.03.2029 r., 4.03.2027 r.) podlegają analizie od 03.03.2025 r. i odpowiednio 11.03.2025 r. Uzupełniono 24.11.2025 r. wpisy dot. znacznika – daty przedawnienia karalności czynu w toku kontroli. Według wyjaśnień sprawy oczekują na wszczęcie postępowania z powodu wykonywanych innych niezbędnych czynności terminowych;
- **RMW (...)** - sprawa własna ujawniona przez WUCS w Poznaniu, niezagrażona przedawnieniem (31.12.2028 r.) podlega analizie od 03.04.2025 r. Uzupełniono 24.11.2025 r. wpis dot. znacznika – daty przedawnienia karalności czynu i przedawnienia zobowiązania podatkowego w toku kontroli. Według wyjaśnień sprawa oczekuje na wszczęcie postępowania z powodu wykonywanych innych niezbędnych czynności terminowych;
- **RMW (...)** – sprawa wpłynęła do Urzędu 4.4.2025 r., w sprawie skierowano (2.07.2025 r., 13.11.2025 r.) zapytanie do Prokuratury Rejonowej w Drawsku Pomorskim o włączenie do prowadzonego śledztwa, w związku z powyższym istnieje możliwość przekazania sprawy w całości do innej jednostki. Wpisy w toku kontroli 25.11.2025 r. uzupełniono o skierowanie korespondencji do PR;
- **RMW (...)** – sprawa założona 24.04.2025 r. po wniosku o PNR do operacyjnych. Aktualnie ustalany jest oficer łącznikowy na Malcie i zakres jego możliwości. Ponadto sprawa jest dogłębnie analizowana z uwagi na problematyczny charakter. Wpisy w toku kontroli uzupełniono 26.11.2025 r. o obowiązkowy znacznik – data przedawnienia karalności czynu 3.06.2029 r, o skierowaniu wniosku o PRN do CAO oraz prowadzenie czynności wyjaśniających i analitycznych;
- **RMW (...)** – sprawę otrzymano do prowadzenia 22.04.2025 r. Wpis dot. obowiązkowego znacznika – przedawnienia karalności czynu (31.12.2026 r.) uzupełniono w systemie 20.11.2025 r. Według złożonych wyjaśnień w sprawie trwały czynności wyjaśniające i sprawa zostanie przekazana do Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu celem połączenia ze śledztwem – wpisów w systemie w zakładce „tok sprawy” w tym zakresie brak;

- **RMW (...)** i **RMW (...)** - sprawy własne ujawnione przez WUCS w Poznaniu, niezagrożone przedawnieniem (5.08.2029 r., 29.10.2026 r.) podlegają analizie od 8.05.2025 r. Uzupełniono 24.11.2025 r. o wpisy dot. znacznika – daty przedawnienia karalności czynu w toku kontroli. Według wyjaśnień sprawy oczekują na wszczęcie postępowania z powodu wykonywanych innych niezbędnych czynności terminowych;
- **RMW (...)** – sprawa została zakończona sporządzeniem 23.09.2025 r. notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania karnego skarbowego (znikoma społeczna szkodliwość czynu). Notatka została zatwierdzona przez Naczelnika 26.09.2025 r. Wpis uzupełniony 25.11.2025 r. - zmieniono w SI ESKS 2 datę wpływu sprawy 30.05.2025 r., brak wprowadzenia obowiązkowych znaczników dot. przedawnienia. Zakończenie sprawy nastąpiło po upływie 114 dni, czyli niemal po 4 miesiącach od dnia wpływu sprawy do komórki;
- **RMW (...)** – wpływ sprawy do organu 4.06.2025 r. Dokonano 6.06.2025 r. zwrotu sprawy do Prokuratury Rejonowej w Wągrowcu, celem powierzenia sprawy innej jednostce KAS właściwej do rozpoznania na podstawie art. 133 § 1 pkt 1 kks oraz art. 33a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o KAS. Wpis uzupełniono w systemie 20.11.2025 r.;
- **RMW (...)** – sprawa założona z donosu – wpływ 11.06.2025 r. Wyjaśniono, że z uwagi na niesprecyzowany zakres zawiadomienia 24.06.2025 r. przekazano materiały do komórki CAR celem przeprowadzenia analizy. Brak informacji zwrotnej z komórki CAR oraz informacji o skierowaniu monitu w tym zakresie;
- **RMW (...)** – brak czynności w sprawie. Według wpisów w SI ESKS 2 brak podjęcia decyzji procesowej, trwają czynności analityczne i wyjaśniające. Uzupełniono wpisy w SI ESKS 2 26.11.2025 r. dot. czynności analitycznych i wyjaśniających oraz datę przedawnienia karalności czynu 6.05.2026 r.

W wyniku analizy 23 spraw stwierdzono, że 7 spraw (RMW (...), RKS (...), RKS (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...)) zakończono: przekazaniem sprawy według właściwości do innego organu KAS, prawomocnym wyrokiem w przedmiocie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, mandatem karnym, zwrotem 3 spraw do Prokuratur, celem powierzenia innym organom KAS właściwym do rozpoznania oraz sporządzeniem notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania karnego skarbowego. W toku prowadzonych czynności kontrolnych w sprawie RKS (...) wszczęto postępowanie przygotowawcze. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia zostało wydane ze znacznym opóźnieniem po ponad 321 dniach (tj. po ponad 10 miesiącach) od dnia wpływu zawiadomienia. Z kolei w sprawie RMW (...) zakończenie postępowania notatką urzędową o odstąpieniu od wszczęcia postępowania nastąpiło po upływie 114 dni, czyli niemal po 4 miesiącach od dnia wpływu sprawy do komórki realizującej zadanie. Natomiast z 23 zaprezentowanych spraw kontrolowanego okresu, aż 14 spraw podlega analizie. W 2 sprawach RMW (...), RMW (...) nie podjęto żadnych czynności, a w 7 sprawach RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...) oczekują na wszczęcie postępowania z powodu wykonywania innych, niezwiązanych z tymi sprawami czynności terminowych (nie są zagrożone przedawnieniem).

Zwłokę w podjęciu decyzji procesowych w przedstawionych sprawach, organ argumentował głównie koniecznością wykonywania niezbędnych czynności terminowych w innych postępowaniach. Ponadto w złożonych wyjaśnieniach¹¹ Z-ca Naczelnika Urzędu podkreślił,

¹¹ Pismo Z-cy Naczelnika WUCS w Poznaniu nr (...) z 12 grudnia 2025 r., UNP: (...)

że w realiach funkcjonowania Pionu Dochodzeniowo-Śledczego okres wszczynania spraw po kilku miesiącach nie jest w ocenie kontrolowanego organu traktowane jako zwłoka w terminie. W uzasadnieniu wskazano, że nagromadzenie różnorodnych działań w skali poszczególnych spraw uniemożliwia bieżące wszczynanie i prowadzenie z pełną koncentracją na jednym postępowaniu, przydzielonych funkcjonariuszom i pracownikom spraw. Wskazano, że występują przypadki, w których funkcjonariusz prowadzi postępowanie przedmiotowe na bardzo liczny zgromadzonym materiale dowodowym. Podkreślono, że prowadzenie postępowania przez funkcjonariusza wiąże się z szeroką skalą wyzwań i kompromisów koniecznych do podjęcia, by umożliwić z jednej strony efektywne prowadzenie wszczętych postępowań, a z drugiej strony nie dopuszczać do przedawnienia karalności w przypadku ich spiętrzenia.

Zgodnie z zasadą legalizmu wyrażoną w art. 10 § 1 kpk w związku z art. 113 § 1 kks urzędy celno-skarbowe są zobowiązane do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego.

Brak niezwłocznego podjęcia czynności w sprawie, w której zostało złożone zawiadomienie o przestępstwie (lub uzyskano informację o ewentualnym popełnieniu przestępstwa), narusza podstawową zasadę szybkości działania, która nakazuje niezwłoczne podejmowanie czynności, bowiem upływ czasu wywołuje zniekształcenia i zapomnianie treści, które mogą być przedmiotem zeznań świadków, jak również upływ czasu pomiędzy chwilą popełnienia przestępstwa a podjęciem czynności, zmierzających do ustalenia stanu faktycznego. Wszczęcie postępowania przygotowawczego w myśl art. 303 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks jest bezpośrednio zależne od powzięcia przez organ uprawniony (np. Urząd Celno-Skarbowy) uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia skarbowego. Zgodnie z tym przepisem do wszczęcia postępowania przygotowawczego konieczne i wystarczające są dwa warunki: po pierwsze, organ ścigania musi uzyskać informacje (np. w wyniku przeprowadzonego przez ten organ postępowania kontrolnego); po drugie, informacje te powinny stwarzać subiektywny osąd organu ścigania o możliwości popełnienia przestępstwa skarbowego. Podkreślić należy, że celem postępowania przygotowawczego jest m.in. ustalenie, czy w ogóle został popełniony czyn zabroniony i czy jest on przestępstwem, wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy, wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie rozmiarów szkody (art. 297 § 1 kpk w związku z art. 113 § 1 kks), a w konsekwencji postępowanie to ma wyjaśnić kwestię podstawy do wniesienia aktu oskarżenia (art. 155 § 1 kks). Istnieje ona wówczas, gdy wyczerpująco zgromadzony materiał dowodowy wystarcza na wykazanie winy oskarżonego przed sądem.

Ponadto samo wydanie postanowienia, o którym mowa w art. 303 kpk jest nie tylko formalnym aktem wewnętrznym, ale nade wszystko rozpoczyna zasadniczy etap postępowania prawnego w sprawie o przestępstwo, legitymizuje możliwość prowadzenia czynności procesowych, jak również ma charakter informacyjny dla strony pokrzywdzonej i zawiadamiającego (art. 305 § 4 kpk). Przedstawione powyżej przyczyny opóźnienia lub niewszczęcia postępowań przygotowawczych, w szczególności brak zagrożenia przedawnienia zarówno zobowiązania podatkowego i karalności czynu zabronionego, nie mogą być okolicznościami zwalniającymi z obowiązku podejmowania niezbędnych działań według przepisów prawa.

Sprawy zagrożone przedawnieniem karalności

- a) Na podstawie złożonych przez Z-cę Naczelnika Urzędu wyjaśnień dotyczących 68 spraw wyszczególnionych w raporcie wygenerowanym z aplikacji RYŚ (aplikacji wewnętrznej) przedstawiającym terminy przedawnienia (2026 - 2029) spraw, które wpłynęły w 2022-2024

ze statusem sprawy „analiza przed wszczęciem” oraz odniesienia się do braku wpisów w rejestrze RMW w SI ESKS 2 oraz stanu zaawansowania prowadzonych spraw dokonano następujących ustaleń:

Opisane w raporcie sprawy dot. hazardu w liczbie 42 wykazują następujący stopień zawansowania realizowanych spraw:

- 29 spraw zarejestrowanych w ewidencji RMW znajduje się na etapie prowadzonych analiz LKZI, będących nadal w zainteresowaniu działań operacyjno-rozpoznawczych (CAO); trwają czynności sprawdzające; podlegają w dalszym ciągu analizie. Najstarsze zarejestrowane sprawy o ww. statusie zostały zdiagnozowane w 2022 r. w liczbie 11 spraw, kolejne sprawy zarejestrowane w 2023 r. w liczbie 6, w 2024 r. w liczbie 12 spraw;
- 12 spraw zostało zakończonych poprzez: z rejestru RMW (...) przekazanie sprawy do prowadzenia pod sygn. RKS (...), w wyniku czynności niejawnych przeprowadzonych przez komórkę operacyjno-rozpoznawczą stwierdzono likwidację lokali, brak lokalu –odnotowano zakończenie w ten sposób 10 spraw, przekazanie sprawy z rejestru RMW (...) do prowadzenia pod sygn. RKS (...);
- 1 sprawa o nr (...) zarejestrowana w aplikacji RYŚ nie została zarejestrowana w SI ESKS 2. Według wyjaśnień¹² organu powodem powyższego było przeoczenie. Podkreślono, że więcej takich spraw w jednostce nie stwierdzono.

W odpowiedzi na wyjaśnienie powodów długotrwanie prowadzonych analiz materiałów, terminów ostatnich czynności w sprawach, czy braku podjęcia decyzji procesowych w zakresie wszczęcia/odstąpienia lub odmowy wszczęcia postępowania przygotowawczego Naczelnik WUCS wyjaśnił, że przedmiotowe sprawy jako dot. nieprawidłowości w zakresie urządzania gier hazardowych prowadzone są w oparciu o Strategię Zwalczania Przystępczości Hazardowej oraz w oparciu o Metodologię ujawniania, rozpoznawania, zwalczania zorganizowanej przestępczości hazardowej (...). Zgodnie z powyższym, z uwagi na konieczność zaangażowania w proces zbierania materiału dowodowego przed wszczęciem postępowania innych komórek organizacyjnych i innych pionów Urzędu, w tym potencjalnie prowadzone niejawne czynności operacyjne, brak jest możliwości szczegółowego wskazania zakresu wykonywanych działań przez Urząd. Podkreślono, że obecnie procedowane czynności z udziałem komórek zaangażowanych w realizację Strategii pozwolą na podjęcie decyzji w zakresie wszczęcia postępowania przygotowawczego.

W kolejnych wyjaśnieniach¹³ Z-ca Naczelnika WUCS w Poznaniu doprecyzował, że pismem nr (...) z 17 stycznia 2025 r. Zastępca Szefa KAS poinformował, o przedłużeniu obowiązywania „Strategii zwalczania przestępczości hazardowej w obszarze nielegalnego urządzania gier na automatach na lata 2022-2024”, podpisanej w dniu 24 stycznia 2022 r. i uznaniu działań wymienionych w Strategii za działania stałe w Krajowej Administracji Skarbowej. Przedmiotowy dokument oraz inne obowiązujące wytyczne nie regulowały kwestii rejestracji informacji, czy też zawiadomień dot. podejrzenia urządzania i prowadzenia gier na automatach.

Z uwagi na powyższe, zagadnienie to zostało uregulowane w WUCS w Poznaniu w procedurze wewnętrznej nr (...) Naczelnika WUCS w Poznaniu z dnia 18 listopada 2025 r. w sprawie

¹² Pismo Z-cy Naczelnika WUCS w Poznaniu (...) z 12 grudnia 2025 r., UNP: (...)

¹³ Mail z 23 grudnia 2025 r. Z-cy Naczelnika WUCS w Poznaniu

wprowadzenia „Metodologii ujawniania, rozpoznawania, zwalczania zorganizowanej przestępczości hazardowej na obszarze terytorialnego zakresu działania Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu”, zgodnie z którą każda informacja sygnałna w obszarze nielegalnego urządzania gier na automatach jest rejestrowana przez CDS-1/LKZI pod pozycją 803 Jednolitego Rzeczowego Wykazu Akt, tj. Analiza materiałów wskazujących na popełnienie czynu zabronionego, w tym informacje i materiały własne organu, uzyskane w wyniku czynności innych niż prowadzenie postępowań karnych skarbowych, karnych i o wykroczenia, np.: w wyniku kontroli, analiz, sprawdzeń.

Do dnia wejścia w życie ww. regulacji wewnętrznej każda informacja była rejestrowana zgodnie z JRWA (w kategorii 803 lub 5046) oraz w Rejestrze Materiałów Własnych w SI ESKS 2. Rejestr Materiałów Własnych (RMW), zgodnie z informacjami zawartymi w podręczniku ESKS, służy m.in. do rejestracji zawiadomień o popełnieniu przestępstwa, o których mowa w art. 304 kpk spełniających wymogi pisma procesowego, tj. dane formalne (np. dane zawiadamiającego), treść zawiadomienia, uzasadnienie i dowody. Informacje dotyczące punktów z automatami do gier w większości sytuacji nie spełniają ww. wymogów.

W procedurze obiegu i trybu postępowania z zawiadomieniami istnieją określone kroki do podjęcia, jako forma reakcji na informację:

- CAO (Wydział Operacyjno-Rozpoznawczy) – objęcie zainteresowaniem lokalu, podmiotów przez komórkę CAO, a następnie sporządzenie informacji w trybie art. 122 ustawy o KAS (reguluje postępowanie z danymi i materiałami uzyskanymi w trakcie czynności operacyjno-rozpoznawczych, w szczególności ich przekazywanie, a także zarządzenie zniszczenia materiałów, które zawierają informacje objęte tajemnicą, z wyłączeniem informacji o przestępstwach wskazanych w Kodeksie karnym),
- CPR/CDS- jeśli brak jest przesłanek dotyczących łączności podmiotowo-przedmiotowej, pion prewencji i realizacji, podejmuje czynności weryfikacyjne w lokalu, a następnie w sytuacji potwierdzenia okoliczności realizuje czynności w trybie niecierpiącym zwłoki,
- LKZI- jeśli istnieją przesłanki łączności podmiotowo-przedmiotowej, LKZI sporządza notatkę analityczną.

Wobec powyższego, obecnie stosowane zasady (od listopada br.) skutkują nierejestrowaniem tego typu dokumentów w rejestrach RMW do czasu ich pełnego (kompleksowego) opracowania zgodnie z ww. procedurami, z uwagi na fakt, iż Wydział Dochodzeniowo-Śledczy nie jest ich wyłącznym dysponentem i nie stanowią one materiału pozwalającego na ocenę w chwili rejestracji, czy zasadne jest wszczęcie postępowania przygotowawczego.

Spośród 68 spraw, wyszczególnionych w raporcie z aplikacji RYŚ stwierdzono sprawy z typu –VAT, cło, inne, loteria, PIT, paliwa, papierosy, które wpłynęły do organu w latach 2022-2024 i nadal ich status określono jako „analiza przed wszczęciem”. W kontekście powyższego Z-ca Naczelnika WUCS do każdej zidentyfikowanej sprawy złożył wyjaśnienia o stanie zaawansowania i braku wpisów w SI ESKS 2 w rejestrze RMW.

- Opisane w raporcie sprawy z zakresu VAT, PIT w liczbie 16 wykazują następujący stopień zaawansowania realizowanych spraw:
- 2 sprawy (RMW (...), RMW (...)) przekazano do Prokuratury Rejonowej, celem wszczęcia postępowania;

- w 5 sprawach (RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...)) nadal prowadzona jest analiza materiału przed wszczęciem bądź odstąpieniem od wszczęcia postępowania,
- w 2 sprawach RMW 615/2024/398000, RMW (...) skierowano korespondencję do US – oczekiwanie na informacje, materiał dowodowy – decyzję podatkową;
- w 3 sprawach (RMW (...), RMW (...), RMW (...)) zostały wszczęte postępowania przygotowawcze RKS (...)-12.12.2025, RKS (...)-7.11.2025, RKS (...)-13.11.2025),
- w sprawie RMW (...) – 7.11.2025 r. wydano postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia i przekazano do DIAS celem zatwierdzenia (RKS (...)),
- 2 sprawy (RMW (...), RMW (...)) oczekują na wszczęcie w I kwartale 2026 r. – realizacja najstarszych spraw w pierwszej kolejności przy jednoczesnym uwzględnieniu daty przedawnienia,
- 1 sprawa dot. PIT (RMW (...)) jest w trakcie analizy z uwagi na jej złożoność (dot. amortyzacji znaków towarowych).
- Stan zaawansowania pozostałych 10 spraw oznaczonych jako inne, loteria, cła, paliwa przedstawia się następująco:
 - 1 sprawa z zakresu cła (RMW (...)) jest na etapie prowadzonej analizy przed wszczęciem,
 - 4 sprawy z zakresu loterii (RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...)) – trwa analiza materiału dowodowego,
 - w 1 sprawie oznaczonej jako inne RMW (...) będzie wydane postanowienie o umorzeniu ze względu na przedawnienie karalności czynu – brak czynności w sprawie,
 - w 1 sprawie oznaczonej jako inne RMW (...) – czynności w tej sprawie nie zostały podjęte z uwagi na inne ważniejsze obowiązki służbowe, a także z uwagi na długotrwałe okresy nieobecności w pracy. W sprawie niezwłocznie zostanie wysłane pismo do US w Grodzisku Wlkp. - czy wobec osoby podejrzewanej wydano decyzję stwierdzającą uszczuplenie podatku. Sprawa prawdopodobnie zakończy się notatką o odmowie wszczęcia postępowania;
 - w 1 sprawie dot. paliwa RMW (...) - sprawa oczekuje na wszczęcie w I kwartale 2026 r. – realizacja najstarszych spraw w pierwszej kolejności przy jednoczesnym uwzględnieniu daty przedawnienia,
 - w 1 sprawie dot. papierosów RMW (...) nadal prowadzona jest analiza materiału przed podjęciem decyzji o wszczęciu bądź odstąpieniu od wszczęcia postępowania przygotowawczego.
 - w 1 sprawie o sygn. RKS (...) (RMW (...)) wydano 9.12.2025 r. postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa z uwagi na art. 17 § 1 pkt 7 kpk.

Podsumowując, należy stwierdzić, że wśród wyszczególnionych 26 spraw z zakresu VAT, PIT, inne, loteria, cła i paliwa na dzień złożenia wyjaśnień 15 spraw podlega analizie, 3 sprawy oczekują na wszczęcie, z kolei w 2 sprawach odnotowano brak czynności. W pozostałych sprawach organ procesowy zakończył analizy spraw (tj. zapoznał się z zawiadomieniem o przestępstwie, materiałem dowodowym) i podjął decyzje procesowe w postaci wydania postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia/śledztwa w 2 sprawach, w kolejnych 3 sprawach wydano postanowienia o wszczęciu postępowania przygotowawczego, a w odniesieniu do 2 spraw podjęto decyzję o przekazaniu do prokuratury rejonowej, celem wszczęcia postępowania.

Organ uzyskuje informacje o prawdopodobnym przestępstwie z różnych źródeł, przy czym ustawodawca słusznie nie ogranicza ich katalogu. W związku z powyższym, w każdym przypadku organ musi dokonywać indywidualnej oceny uzyskanej wiedzy pod kątem spełnienia przesłanki określonej w art. 303 k.p.k. Badanie organu musi być wielopłaszczyznowe, uwzględniające m.in. wiarygodność samego źródła informacji, czy kompletność informacji oraz danych o przestępstwie, które są w niej zawarte. Jednak, reakcja organu procesowego na wiadomość o możliwym przestępstwie nie może być odsunięta w czasie, lecz musi nastąpić w momencie, który nie będzie zakłócał sprawnego przystąpienia do ścigania sprawców przestępstw za pomocą czynności procesowych. Należy podkreślić, że brak odpowiedniej koncentracji działań w odniesieniu do impulsu dostarczonego przez zawiadomienie, czy przekazany materiał dowodowy nie tylko podważa gwarancyjność rozwiązania, przyjętego w konstrukcji zasady legalizmu, ale również negatywnie wpływa na sprawność ewentualnego przyszłego postępowania przygotowawczego. Zgodnie z przepisami Kodeksu karnego skarbowego oraz Kodeksu postępowania karnego, Naczelnik Urzędu Celno-Skarbowego (działający jako organ postępowania przygotowawczego) ma obowiązek dbać o terminowe prowadzenie spraw i zapobiegać przedawnieniu karalności.

Jednocześnie z uwagi na stwierdzone braki obowiązkowych wpisów w SI ESKS2 przy weryfikacji ww. spraw dokonano uzupełnienia w toku przedmiotowej kontroli brakujących wpisów lub dokonano weryfikacji poprawności wpisów:

- RMW (...) – uzupełniono o nazwę spółki i obowiązkowy znacznik dot. przedawnienia karalności czynu;
- RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...) - uzupełniono o obowiązkowy znacznik dot. przedawnienia karalności czynu,
- RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...) – uzupełniono o obowiązkowe znaczniki dot. przedawnienia karalności czynu i przedawnienia najstarszej należności publicznoprawnej lub zobowiązania podatkowego, o najkrótszym terminie przedawnienia,
- RMW (...) – w sprawie odnotowano - sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS (...) - przestępstwo w sprawie;
- RMW (...) – w sprawie odnotowano - sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS (...) - przestępstwo w sprawie;
- RMW (...) – w sprawie odnotowano – pisma – pisma różne oraz sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS (...) - przestępstwo w sprawie;
- RMW (...) – w sprawie odnotowano - sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS (...) - przestępstwo w sprawie;
- RMW (...) – w sprawie odnotowano - sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS (...) - przestępstwo w sprawie.
- RMW (...) – uzupełniono o datę przedawnienia karalności czynu, sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS (...) - przestępstwo w sprawie;

- RMW (...) – pisma różne – pismo do US w celu ustalenia terminu spłaty ostatniej raty;
- RMW (...) – pisma różne- zapytanie do PWUS w Poznaniu o decyzję;
- RMW (...) – sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS - przestępstwo w sprawie. Nadano numer: RKS (...) ; wydano 7.11.2025 r. postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia i przekazano do IAS celem zatwierdzenia;
- RMW (...) – odnotowano, że w dniu 30.12.2025 r. sporządzono notatkę urzędową o odstąpieniu od wszczęcia postępowania przygotowawczego - społeczna szkodliwość czynu jest znikoma, data przedawnienia karalności czynu zabronionego,
- RMW (...) - Sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS - wykroczenie w sprawie. Nadano numer: RKS (...); wydano 21.11.2025 r. postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia i przekazano do IAS celem zatwierdzenia;
- RMW (...) – sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS - przestępstwo w sprawie. Nadano numer: RKS (...);
- RMW (...) – inne - 10.09.2025 r.- (...) – lokal zamknięty (...);
- RMW (...) – inne – 18.08.2025 r. – (...) – brak lokalu/(...);
- RKS (...) – wpis dot. postanowienia o wszczęciu postępowania z 21.11.2025 r. oraz daty przedawnienia karalności czynu,
- RKS (...) – uzupełniono wpisy o pismach do PR,
- RKS (...) – 27.10.2025 r. wydano postanowienie o wszczęciu postępowania przygotowawczego z nieterminowym wpisem powyżej dopuszczalnych 14 dni,
- RMW (...) – 23.09.2025 r. sporządzono notatkę urzędową/wniosek o odstąpieniu od wszczęcia postępowania przygotowawczego - społeczna szkodliwość czynu jest znikoma, 26.09.2025 r. notatka została podpisana przez Naczelnika - wpis z 25.11.2025 r. nieterminowy powyżej dopuszczalnych 14 dni,
- RMW (...), RMW (...) – brak wpisów dot. obowiązkowych znaczników dot. przedawnienia;
- RMW (...) – sprawa z rejestru materiałów własnych przekazana do prowadzenia w rejestrze RKS - wykroczenie w sprawie. Nadano numer: RKS (...);
- RMW (...) – uzupełniono o pisma różne – korespondencję kierowaną do US w Grodzisku Wlkp. i o datę przedawnienia karalności czynu,
- RMW (...) – uzupełniono wpis o pisma różne i dekretację sprawy do prowadzenia,
- RMW (...), RMW (...) - 31.07.2025 r. Zwrot sprawy do Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ostrowie Wielkopolskim celem powierzenia sprawy Naczelnikowi Śląskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Katowicach na podstawie art. 133 § 1 pkt 1 kks oraz art. 33a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o KAS, (RMW (...)) 13.03.2025 r. zwrot sprawy do Prokuratora Prokuratury Rejonowej Poznań – Stare Miasto w Poznaniu celem powierzenia sprawy Naczelnikowi Dolnośląskiego Urzędu Celno-Skarbowego we Wrocławiu na podstawie art. 133 § 1 pkt 1 kks oraz art. 33a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o KAS.
- RKS (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...), RMW (...) – zweryfikowano

i poprawiono datę przyjęcia sprawy w Izbie/Urzędzie w zakładce „szczegóły sprawy”.

Podstawowym systemem wykorzystywanym przez komórki CDS WUCS w Poznaniu do rejestracji spraw o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe, spraw o przestępstwa pospolite i wykroczenia pospolite jest Ewidencja Spraw Karnych Skarbowych 2 (ESKS2). Jest to system centralny administrowany aktualnie przez PUCS w Przemyślu. Stosowanie przedmiotowego systemu jest obligatoryjne. Wszystkie zawiadomienia o popełnieniu czynu zabronionego i wszczęte postępowania przygotowawcze podlegają obowiązkowej rejestracji w odpowiednim rejestrze systemu, w którym nadawane są przez system kolejne numery. W dedykowanej zakładce „tok sprawy” – użytkownicy odnotowują również informacje o podejmowanych czynnościach procesowych w sprawach zgodnie z „Podręcznikiem użytkownika”. Dopuszczalne jest opóźnienie we wprowadzaniu tych czynności i wynosi ono 14 dni od daty zaistniałej czynności lub daty informacji o zaistnieniu czynności podjętej przez inne organy, w szczególności przez sądy, prokuratorów (pismo MF (...) z 25 lipca 2022 r.) od 1 stycznia 2023 r.

W kolejnym w piśmie MF (...) z 29 stycznia 2021 r. (przesłanym do organu pismem z 12 maja 2021 r., nr (...)) przedstawiono zasady stosowania w systemie informatycznym ESKS 2 obligatoryjnego znacznika o nazwie „Data przedawnienia należności publicznoprawnej/zobowiązania podatkowego”. Zgodnie z ideą, znacznik ten powinien być wprowadzany jedynie na poziomie rejestru RMW i jako odnoszący się do podstawowego terminu przedawnienia należności publicznoprawnej/zobowiązania podatkowego (czyli bez uwzględniania okoliczności zawieszających jego bieg). Znacznik służy do monitorowania materiałów/ zawiadomień, aby nie nastąpiło przedawnienie karalności czynu zabronionego wraz z przedawnieniem należności publicznoprawnej/zobowiązania podatkowego z uwagi na brak wszczęcia postępowania przygotowawczego w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe w odpowiednim terminie przed przedawnieniem. Natomiast znacznik „Data przedawnienia karalności czynu ” należy stosować w każdej zarejestrowanej sprawie (RKS, RSP, RSW) lub w materiale RMW.

Powyższe znaczniki dodaje się na poziomie zakładki „tok sprawy”/instytucje pomocnicze/systemowe” w kolumnie U, gdzie „datą czynności” jest data przedawnienia karalności czynu zabronionego i data przedawnienia należności publicznoprawnej/zobowiązania podatkowego.

Dodatkowo zaleca się stosowanie innych znaczników dostępnych w zakładce „tok sprawy” np. „Karuzele podatkowe VAT”, „Wyłudzenia podatku VAT – bez karuzel VAT” (szczególnie przydatne przy sprawozdaniach do Ministerstwa Finansów).

Należy podkreślić, że rejestrowanie danych w systemach ESKS 2 (KAS) ma na celu zapewnienie jednolitej sprawozdawczości, podniesienie skuteczności podejmowanych działań oraz umożliwienie analizy danych na potrzeby statystyki np. w ramach zapytań i procesów MF, czy na własne cele analityczne, zestawienia i raporty. Dostrzegając potrzebę zapewnienia poprawności danych w systemie ESKS 2 Dyrektor IAS w Poznaniu w piśmie nr (...) z 25 listopada 2025 r. przypomniał o obowiązku wprowadzania wszystkich wpisów o charakterze obligatoryjnym. Jednocześnie należy zaznaczyć, że pracownicy organu nadzoru IAS dokonują weryfikacji wpisów pod kątem zgodności ze stanem faktycznym, terminowości i poprawności treści. Weryfikacja ta dokonywana zawsze jest przy kontroli akt, w ramach czynności organu nadrzędnego, co nie wyklucza weryfikacji w trybie doraźnym. Dodatkowa weryfikacja

poprawności wpisów również dokonywana jest w sytuacji każdorazowej kontroli, audytu danego urzędu skarbowego/urzędu celno-skarbowego.

- a) Z-ca Naczelnika WUCS w złożonych wyjaśnieniach¹⁴ z 5 listopada 2025 r. wskazał, że monitorowanie terminów przedawnienia karalności czynów w sprawach zagrożonych przedawnieniem odbywa się na bieżąco i jest realizowane między innymi przez kierowników komórek organizacyjnych. Narzędziem umożliwiającym bieżący nadzór i monitorowanie spraw jest aplikacja RYŚ. Do powyższego wyjaśnienia Urząd załączył raport z aplikacji RYŚ, z wyszczególnionymi 18 sprawami, które spełniają kryteria jednoczesnego wpływu w 2025 r. oraz przedawnienia z końcem roku 2025 r.

W kontekście realizowanej tematyki kontrolnej na wniosek kontrolującej organ przeprowadził weryfikację danych z wygenerowanego raportu i złożył wyjaśnienia odnosząc się do każdej ze spraw w zakresie terminów wszczęcia dochodzenia/śledztwa od dnia wpływu zawiadomienia oraz stanu zaawansowania każdej ze spraw.

Na podstawie złożonych wyjaśnień ustalono, że wśród 18 spraw wyszczególnionych w przedmiotowym raporcie: 8 spraw z zakresu podatku VAT, 5 spraw z zakresu CIT, 2 sprawy z zakresu PIT oraz po jednej z zakresu e-toll, AKC –auta i AKC –Tytoń lub alkohol. Odnosnie terminu wszczęcia postępowania przygotowawczego stwierdzono, że:

- w styczniu 2025 wpłynęło 5 spraw, nie wszczęto żadnego postępowania,
- w lutym 2025 r. wpłynęły 2 sprawy, wszczęto 1 postępowanie,
- w marcu 2025 wpłynęły 2 sprawy, nie wszczęto żadnego postępowania,
- w kwietniu 2025 r. wpłynęły 4 sprawy, wszczęto 2 postępowania,
- w maju 2025 r. wpłynęła 1 sprawa, wszczęto 1 postępowanie,
- w czerwcu 2025 r. wpłynęły 4 sprawy, wszczęto 6 postępowań,
- w sierpniu 2025 r. nie wpłynęła żadna sprawa, wszczęto 1 postępowanie,
- we wrześniu 2025 r. nie wpłynęła żadna sprawa, nie wszczęto żadnego postępowania, skierowano wniosek o ukaranie do Sądu z rejestru RSW ((...)),
- w październiku 2025 r. nie wpłynęła żadna sprawa, wszczęto 6 spraw.

Wykazane w raporcie sprawy wykazują następujący stopień zawansowania realizowanych spraw w toku:

- RSP (...) prowadzona pod nadzorem prokuratury, śledztwo w toku,
- RKS (...), RKS (...), RKS (...) gromadzenie materiału dowodowego, ustalanie osób odpowiedzialnych za popełnienie czynu/ów zabronionych,
- RKS (...) – ustalanie, zmiana terminu przesłuchania podejrzanego - początek grudnia 2025 r.,
- RKS (...), RKS (...) – 19.11.2025 r. wysłano do DIAS w Poznaniu postanowienie o umorzeniu sprawy, w drugiej sprawie sporządzony został 25.11.2025 r. projekt postanowienia o umorzeniu dochodzenia,
- RKS (...) w dniu 16.10.2025 r. sprawa została skierowana do właściwego sądu wraz z aktem oskarżenia, RKS (...) – 9.09.2025 r. został wniesiony do sądu akt oskarżenia, termin rozprawy nie został wyznaczony,

¹⁴ Pismo Z-cy Naczelnika WUCS w Poznaniu nr (...) z 5 listopada 2025, UNP: (...)

- RKS (...) – w grudniu 2025 r. planowane jest ogłoszenie podejrzanemu zarzutu, nie odbiera korespondencji,
- RKS (...) – sporządzono 2 postanowienia o przedstawieniu zarzutów, zarzut ogłoszono jednemu, drugi podejrzany jest wezwany na 21.11.2025 r., aktualnie sporządzane jest postanowienie o zabezpieczeniu,
- RKS (...) – planowane jest włączenie dochodzenia do wszczętego śledztwa RKS (...) prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową P-ń Grunwald w Poznaniu, celem wspólnego prowadzenia,
- RKS (...) – 14.10.2025 r. ogłoszono zarzut podejrzanemu, który przyznał się do zarzucanych mu czynów, sporządzono postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym,
- RKS (...) – sprawa wszczęta 1.10.2025 r., przesłuchano świadka,
- RKS (...) – postanowienie o przedstawieniu zarzutów zostało ogłoszone 20.11.2025 r. Wysłano do CDM wnioski o ustalenie mienia,
- RKS (...) – wszczęto postępowanie, powiadomiono właściwy US o wszczęciu postępowania przygotowawczego, sformułowano i przedstawiono zarzut podejrzanemu,
- RKS (...) – po skierowaniu 17.09.2025 r. wniosku o ukaranie, 18.11.2025 r. pozyskano wyrok SR w Ostrowie Wlkp. z 15.10.2025 r.,
- RKS (...) – sprawa na etapie ukończenia, planowane jest przedstawienie zarzutu podejrzanemu w grudniu 2025 r.

Podsumowując należy stwierdzić, że wszystkie 18 spraw, które wpłynęły w kontrolowanym okresie z terminem przedawnienia z końcem 2025 r., posiadają status „wszczęte w toku”, w tym 3 sprawy w sądzie. Odnośnie stanu zaawansowania finansowy organ postępowania przygotowawczego podejmuje działania zmierzające do zebrania, zabezpieczenia i utrwalenia dowodów czynu zabronionego. Stąd, w 6 sprawach planowane jest/lub przedstawiono podejrzanemu zarzuty, a w 1 sprawie uzgadniany jest termin przesłuchania podejrzanego. Wspomnieć należy, aby doszło do przedłużenia okresu przedawnienia karalności przestępstwa skarbowego, a w szczególności okresu przedawnienia zobowiązania podatkowego nie wystarczy samo wszczęcie postępowania „w sprawie” (*in rem*), ale konieczne jest przejście do fazy „przeciwko osobie” (*in personam*). Powyższe służy osiągnięciu podstawowego celu postępowania karnego skarbowego, jakim jest wykrycie sprawcy i pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej. Przechodząc do przedstawionych opisów analizowanych spraw, stwierdzono, że w 3 sprawach działania organu koncentrują się na końcowym etapie postępowań, gdyż w 2 sprawach organ skierował akty oskarżenia do sądu, w 1 sprawie skierowano wniosek o ukaranie do SR. Dwie sprawy zakończono umorzeniem postępowań, 2 sprawy prowadzone są pod nadzorem prokuratury w ramach śledztwa. Tylko w 3 sprawach etap zaawansowania realizowanych spraw jest na poziomie gromadzenia materiału dowodowego i ustalania osób odpowiedzialnych za popełnienie czynu/ów zabronionych. Podkreślić należy, że wszczęcie postępowania karnego skarbowego przed upływem terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego samo w sobie nie jest naganne i niewłaściwe, a wręcz jest obowiązkiem organów postępowania karnego, gdy istnieją ku temu przesłanki. Organy podatkowe w tej sytuacji powinny

dokonać przewidzianych prawem formalności celem skutecznego zawieszenia biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego, niedopuszczenia do jego przedawnienia. W ocenie kontrolującej, przy ocenie szybkości i rzetelności podejmowanych działań, oprócz kryterium przedawnienia, należy brać jeszcze inne czynniki, w tym sprawność działania komórek CDS w podejmowaniu czynności mających, jak najszybciej doprowadzić do ustalenia sprawcy i uprawdopodobnienia jego zawinienia w związku z naruszeniem norm prawa karnego skarbowego. Nie może umknąć uwadze fakt, że dynamika podejmowanych czynności procesowych ma wpływ na to, że sprawy są procesowo na różnym etapie doprowadzenia do zakończenia. Niezbędne jest, aby ewentualne dłuższe okresy zwłoki miały odpowiednie uzasadnienie. Wobec powyższego, dla prawidłowej realizacji przedmiotowych spraw konieczne jest podejmowanie bieżących działań i pełnienie stałego monitoringu tego procesu. Szybkość i moment wszczęcia postępowania przygotowawczego (karnego skarbowego) przez NUCS mają kolosalne znaczenie dla przedawnienia karalności czynu, a w szczególności dla przedawnienia zobowiązania podatkowego. Należy odróżnić przedawnienie zobowiązania podatkowego (5 lat od końca roku, w którym minął termin płatności) od przedawnienia karalności przestępstwa skarbowego, które zależy od grożącej kary (wynosi zazwyczaj 5 lat, a dla poważniejszych przestępstw 10 lat), czy karalności wykroczenia skarbowego, gdzie termin przedawnienia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok.

Weryfikując termin wszczęcia postępowań ustalono, że termin sporządzenia postanowienia o wszczęciu postępowania przygotowawczego od dnia wpływu zawiadomienia do organu wynosił od 1 dnia do skrajnych 283 dni. Najdłuższy termin podjęcia decyzji procesowej – wydania postanowienia o wszczęciu postępowania w stosunku od dnia wpływu zawiadomienia odnotowano w sprawach: RKS (...) – 283 dni, RKS (...) – 207 dni, RKS (...) – 161 dni, RKS (...) - 132 dni, RKS (...) – 122 dni. W pozostałych 2 sprawach prowadzonych w formie śledztwa wydanie postanowienia o wszczęciu odnotowano w terminie 108 dni, 114 dni. Wszczęcia z najkrótszym terminem podjęcia decyzji procesowej od 1 dnia do 23 dni odnotowano w 4 sprawach, a w pozostałych 6 sprawach termin wydania postanowienia o wszczęciu wynosił od skrajnych 56 dni, 61 dni, 64 dni, 74 dni, 79 dni, aż do 96 dni. Najwięcej decyzji procesowych w postaci wszczęcia postępowania przygotowawczego podjęto w czerwcu i październiku 2025 r. po 6 spraw. W tym miejscu należy pamiętać, że jeśli postępowanie karne skarbowe jest wszczynane na krótko przed przedawnieniem (zbyt późno), a organ nie wykazuje w tym czasie żadnej realnej aktywności dowodowej, traktowane jest to jako nadużycie prawa (działanie instrumentalne). Zatem, jeśli organ zbyt późno wszczynie postępowanie karne skarbowe i przez długi czas nie postawi zarzutów konkretnej osobie, karalność czynu również może ustać, co zamyka drogę do karania podatnika, niezależnie od wyniku sporu o VAT/PIT.

2.5 Prawidłowość i terminowość podejmowanych czynności w celu realizacji zawiadomień o popełnieniu czynu zabronionego z ustawy Kodeks karny skarbowy, które zostały zakończone w kontrolowanym okresie

2.5.1 Odstąpienia od wszczęcia postępowania przygotowawczego

Kontroli poddano przedłożone akta wytypowanych spraw objętych próbą kontrolną oraz złożone wyjaśnienia przez organ w zakresie prawidłowości i terminowości reakcji organu na zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego i wpisy w SI ESKS 2. W trakcie

weryfikacji kontrolowanych spraw stwierdzono:

– **RMW (...)** – notatkę urzędową o odstąpieniu od wszczęcia postępowania przygotowawczego sporządzono 31.03.2025 r. tj. po upływie 626 dni (tj. 1 rok 8 m-cy i 17 dni) w stosunku do daty wpływu do organu 7.07.2023 r., do komórki CZS 14.07.2023 r. zawiadomienia o popełnienie czynu zabronionego przesłanego przez Naczelnika US Poznań-Wilda

Uwagi: W dniu 15.02.2022 r. ustała karalność popełnionych czynów zabronionych z art. 62 § 2 kks i art. 61 § 1 kks, zatem w momencie przesłania zawiadomienia, nastąpiło już przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie zobowiązania podatkowego. Na okoliczność zwłoki wydania końcowego rozstrzygnięcia w postaci notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania Urząd wyjaśnił, że przedmiotowa zwłoka w realizacji sprawy związana była z realizowaniem spraw, które wymagały przeprowadzenia pilnych czynności procesowych, z uwagi na zbliżające się daty przedawnień spowodowały brak możliwości zakończenia sprawy we wcześniejszym terminie.

– brak w aktach sprawy zawiadomienia z art. 133 § 3 kks właściwego organu podatkowego o odstąpieniu od wszczęcia postępowania.

Uwagi: W toku kontroli przedłożono pismo Naczelnika WUCS w Poznaniu nr(...) z dnia 8.12.2025r., w którym na podstawie art. 133 § 3 kks poinformowano US, że odstąpiono od wszczęcia postępowania przygotowawczego.

– wpisy w SI ESKS 2 – wpis w zakładce „tok sprawy” dot. notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia dochodzenia skarbowego dokonany został z opóźnieniem przekraczającym dopuszczalne 14 dni, w zakładce „tok sprawy” w „dacie czynności” błędnie odnotowano datę przedawnienia zobowiązania podatkowego,

– **RMW (...)** – w przedmiotowej sprawie pismem z 18.08.2023 r. Naczelnik US Poznań -Jeżyce przekazał według właściwości rzeczowej pismo Prokuratury Krajowej Wielkopolskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przystępczości Zorganizowanej i Korupcji z 8.08.2023 r. dot. podejrzenia popełnienia przez wskazany podmiot czynów z art. 62 i in. kks, celem służbowego wykorzystania. Prezentata na piśmie wpływu do organu 25.08.2023 r. (wpływ do CZS - 4.09.2023 r.). Sprawę zakończono wydaniem 30.04.2025 r. notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania karnego skarbowego. Organ uznał, że w sprawie nie jest zasadne wszczęcie postępowania przygotowawczego o czyn zabroniony określony w Kodeksie karnym skarbowym z uwagi na zaistnienie negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks (przedawnienie karalności czynu).

W odniesieniu do powyższego należy wskazać, że kontrolowany organ postąpił nieprawidłowo wydając w przedmiotowej sprawie notatkę urzędową. W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że przesłane zawiadomienie z Prokuratury Krajowej jest zawiadomieniem zewnętrznym i przypadku, gdy zawiadomienie nie wykazuje cech przestępstwa/wykroczenia skarbowego, czyn jest znikomy lub nastąpiła negatywna przesłanka procesowa wydaje się postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania karnego skarbowego. Powyższe wynika wprost z art. 305 § 1 kpk, który stanowi, że w przypadku braku podstaw do wszczęcia postępowania wydaje się postanowienie. Dokumentowanie odmowy wszczęcia dochodzenia wymaga wydania formalnego postanowienia, a nie sporządzenia notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia. Podkreślić należy, że postanowienie jest decyzją procesową, która przysługuje stronom i otwiera drogę do zaskarżenia,

natomiast notatka służbowa jest dokumentem wewnętrznym. Ponadto postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia wymaga zatwierdzenia przez organ nadrzędny, którym w tym przypadku jest Dyrektor IAS w Poznaniu. Ponadto należy pamiętać o obowiązku wynikającym z art. 305 § 4 kpk zawiadomienia o odmowie wszczęcia postępowania.

– końcowe rozstrzygnięcie w postaci notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania przygotowawczego sporządzono 30.04.2025 r. tj. po upływie 604 dni (tj. 1 rok 7 m-cy i 26 dni) od daty wpływu 4.09.2023 r. zawiadomienia Prokuratury Krajowej Wielkopolskiego Wydziału Zamiejscowego Departamentu do Spraw Przeszłości Zorganizowanej i Korupcji.

Uwagi: Zwłoka w wydaniu decyzji kończącej sprawę według złożonych wyjaśnień, spowodowana była faktem realizacji innych terminowych spraw przez funkcjonariusza, który w tym czasie prowadził śledztwa pod nadzorem prokuratury i wykonywał czynności zlecone do wykonania w określonych terminach. Po analizie sprawy wiadomym było, że sprawa nie zostanie wszczęta, gdyż termin przedawnienia karalności czynu upłynął przed przekazaniem sprawy z Prokuratury. Podkreślono, że zawiadomienie to rozpatrzone zostało w najszybszym możliwym terminie. Przedawnienie karalności wykroczenia skarbowego nastąpiło w 2019 r. i 2020 r., czyli w momencie przesłania zawiadomienia, nastąpiło już przedawnienie karalności czynu zabronionego i przedawnienie zobowiązania podatkowego (VAT za 6/2018 r. i VAT za 5/2019 r.).

– wpisy w SI ESKS 2 – brak w zakładce „tok sprawy” wpisu znaczników przedawnienia karalności czynu oraz przedawnienia zobowiązania podatkowego.

– **RMW (...)** – notatkę urzędową o odstąpieniu od wszczęcia postępowania przygotowawczego sporządzono 16.05.2025 r. tj. po upływie 59 dni od daty wpływu do organu 10.03.2025 r., do komórki CDS-12 18.03.2025 r. zawiadomienia o popełnieniu czynu zabronionego przesłanego przez Naczelnika US w Lesznie

Uwagi: W momencie przesłania zawiadomienia, nastąpiło już przedawnienie karalności czynów oraz przedawnienie zobowiązań podatkowych odpowiednio 31.12.2023 r. i 31.12.2024 r. W złożonych wyjaśnieniach organ wskazał, że powyższa zwłoka w wydaniu decyzji procesowej w postaci notatki służbowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania była spowodowana natłokiem realizowanych zadań, a zawiadomienie zostało rozpatrzone w najszybszym możliwym terminie.

Pismem z 28.05.2025 r. w trybie art. 133 § 3 Kks poinformowano Naczelnika US w Lesznie, że w sprawie wydano notatkę urzędową o odstąpieniu od wszczęcia postępowania karnego skarbowego, z uwagi na fakt przedawnienia karalności czynów zabronionych.

– wpisy w SI ESKS 2 – w zakładce „tok sprawy” błędnie odnotowano w „dacie czynności” datę wydania notatki urzędowej, datę przedawnienia zobowiązania podatkowego i datę przedawnienia karalności czynu, w zakładce „w szczegółach sprawy” niepełna kwalifikacja prawna ze sprawy (niezgodna z zapisami zawartymi w rozstrzygnięciu),

– **RMW (...)** – końcowe rozstrzygnięcie w postaci notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania przygotowawczego sporządzono 9.06.2025 r. tj. po upływie 150 dni od daty wpływu do komórki CDS-21 10.01.2025 r. karty przekazania materiałów przez CKK-24 WUCS.

Uwagi: Po przeprowadzonej analizie materiałów 30.01.2025 r. Naczelnik WUCS wystosował pismo do Prokuratury Okręgowej w (...) zawierające prośbę o wskazanie, w zakresie jakich przestępstw

(przestępstw skarbowych) i za jaki okres przedstawiono zarzuty podmiotowi w ramach toczącego się śledztwa. Odpowiedź uzyskano 17.02.2025 r. (wpływ do organu). Ustalono, że nie doszło do zawieszenia biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego, pomimo toczącego się postępowania karnego w Sądzie Okręgowym w (...) (...) w innej sprawie za inny okres. W dniu przekazania zawiadomienia 10.01.2025 r. do komórki dochodzeniowo-śledczej CDS-21, sprawy dot. rozliczeń pod. VAT za okresy od I-IX 2018 r. były już przedawnione (przedawnienie karalności 15.02.2024 r.).

W związku ze stwierdzeniem znacznego czasookresu zwłoki między datą otrzymania odpowiedzi z Prokuratury Okręgowej w (...) tj. 17.02.2025 r. a datą sporządzenia notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania karnego skarbowego 9.06.2025 r. (112 dni tj. niemal 4 miesiące) Naczelnik WUCS wyjaśnił, że powyższe spowodowane było realizowaniem spraw, które wymagały przeprowadzenia pilnych czynności procesowych z uwagi na zbliżającą się datę przedawnień.

– wpisy w SI ESKS 2 – w zakładce „w szczegółach sprawy” niepełna kwalifikacja prawna ze sprawy (niezgodna z zapisami zawartymi w rozstrzygnięciu), w zakładce „tok sprawy” brak wpisów dot. daty przedawnienia karalności czynu i daty przedawnienia zobowiązania podatkowego.

– **RMW (...)** – rozstrzygnięcie końcowe w postaci notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania przygotowawczego sporządzono 10.03.2025 r. tj. po upływie 14 dni od daty wpływu do komórki CDS-12 24.02.2025 r. W przedmiotowej notatce urzędowej o odstąpieniu wszczęcia postępowania błędnie wskazano popełnienie „wykroczenia” zamiast „przestępstwa” skarbowego z art. 108 ust. 2 w zw. z § 1 kks.

Uwagi: W złożonych wyjaśnieniach Naczelnik WUCS w Poznaniu wskazał, że w sprawie doszło do oczywistej omyłki pisarskiej polegającej na użyciu sformułowania „wykroczenie” zamiast „przestępstwo”. Wynikało to ze spiętrzenia się czynności do wykonania w prowadzonych postępowaniach.

W ocenie kontrolującej w takiej sytuacji, gdy w notatce urzędowej zawierającej decyzję o odstąpieniu od wszczęcia postępowania karnego skarbowego wystąpiła oczywista omyłka pisarska, należy ją sprostować za pomocą stosownej notatki lub adnotacji urzędowej.

Formalne sprostowanie oczywistej pomyłki zapewnia poprawność formalną dokumentacji w aktach sprawy.

2.5.2 Odmowa wszczęcia postępowania przygotowawczego

– **RKS (...)** – postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia wydano 16.06.2025 r. tj. w terminie 48 dni od dnia wpływu karty przekazania materiałów z zawiadomieniem (uzupełnione 9.06.2025 r. o zgromadzone materiały w toku kontroli i decyzję wydaną przez Szefa KAS określającą zobowiązanie podatkowe w podatku dochodowym od osób prawnych za 2019 r.). Podstawa odmowy – art. 17 § 1 pkt 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks.

– wpisy w SI ESKS 2 – w zakładce „w szczegółach sprawy” błędnie wpisano kwalifikację prawną czynu, w zakładce „tok sprawy” w „dacie czynności” błędnie odnotowano datę przedawnienia zobowiązania podatkowego i datę przedawnienia karalności czynu, wpis dot. postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia i zatwierdzonego postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia dokonano z przekroczeniem dopuszczalnych 14 dni;

– **RKS (...), RKS (...)** – w przedmiotowych sprawach wraz z wnioskami dot. określenia długu celnego,

powstania obowiązku podatkowego i określenia kwoty podatku od towarów i usług w związku z niewykonaniem obowiązku przedstawienia towaru organowi celnemu i niezłożeniem zgłoszenia celnego do procedury dopuszczenia do obrotu towaru złożono czynne żale. W kontekście wydanych decyzji przez NWUCS w Poznaniu, w których stwierdził powstanie długu celnego (...) i dokonania ustaleń o sytuacji prawnej towaru w ramach przeprowadzonego postępowania sprawdzającego organ wydał postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia. Jednocześnie w obu sprawach finansowy organ postępowania przygotowawczego zgodnie z art. 305 § 4 kpk zawiadomił osoby, które złożyły zawiadomienie o przestępstwie (tutaj w ramach samodenuncjacji) o sposobie załatwienia sprawy - wydaniu w sprawach postanowień o odmowie wszczęcia dochodzenia. Podstawa odmowy – art. 17 § 1 pkt 4 kpk.

– wpisy w SI ESKS 2 – RKS (...) - w zakładce „tok sprawy” w „dacie czynności” błędnie odnotowano datę przedawnienia karalności czynu, w zakładce „w szczegółach sprawy” wpisano niepełną kwalifikację prawną czynu, RKS (...) - w zakładce „w szczegółach sprawy” wpisano niepełną kwalifikację prawną czynu,

– **RKS (...)** –wraz z przestępstwem przez Naczelnika DUCS we Wrocławiu wg właściwości miejscowej wnioskiem o określenie statusu towaru, określenia kwoty wynikającej z długu celnego oraz kwoty podatku VAT z tyt. importu towaru przesłano czynny żal (wpływ 9.12.2024 r.). W związku z przedmiotowym wnioskiem Naczelnik WUCS w Poznaniu wydał (...)2025 r. decyzję stwierdzającą powstanie długu celnego (...). Kolejną decyzją z (...)2025r. Naczelnik WUCS zmienił decyzję z (...)2025 r. w części dot. kwoty podatku od towarów i usług. Następnie po dokonaniu ustaleń o sytuacji prawnej towaru w ramach przeprowadzonego postępowania sprawdzającego organ wydał postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia. Podstawa odmowy - art. 17 § 1 pkt 4 kpk.

– W niniejszej sprawie nie stwierdzono w aktach zawiadomienia osoby, która skorzystała z „czynnego żalu” o zakończeniu postępowania w postaci wydania postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia. W związku z powyższym naruszono przepis art. 305 § 4 kpk.

W przypadku odstąpienia od ukarania sprawcy na podstawie art. 16 kks będzie miał zastosowanie przepis art. 305 § 4 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks, który nakłada na finansowy organ postępowania przygotowawczego prawny obowiązek zawiadamiania określonego kręgu osób o podjętych decyzjach procesowych tj. o wszczęciu, odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa (dochodzenia). Stąd też należy uznać, że wydanie w sprawie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia objęte jest treścią art. 305 § 4 kpk;

– wpisy w SI ESKS 2 – w zakładce „tok sprawy” brak wpisu daty przedawnienia karalności czynu, w zakładce „szczegóły sprawy” nieprawidłowa kwalifikacja prawna ze sprawy (niezgodna z zapisami zawartymi w rozstrzygnięciu),

Podsumowując, w zakresie analizy wybranych 4 spraw objętych próbą kontrolną pod kątem terminu wydania decyzji procesowej stwierdzono, że w przypadku 3 z nich RMW (...), RMW (...), RMW (...) stwierdzono najdłuższe okresy zwłoki w wydaniu rozstrzygnięcia końcowego w postaci notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania przygotowawczego wynoszące od 4 m-cy do niemal 2 lat. Powyższe działania stoją w sprzeczności z zasadą szybkości działania określoną w art. 2 § 1 pkt 4 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks.

W złożonych wyjaśnieniach organ wskazał, że przyjęto zasadę traktowania zawiadomień z organów KAS woj. wielkopolskiego jako zawiadomienia wewnętrzne. W tym miejscu należy podkreślić, że zasady wynikające z kpk odnoszące się do zawiadomień zewnętrznych nie mogą być odmiennie stosowane do zawiadomień wewnętrznych, co do terminu na podjęcie czynności procesowej. Podkreślić należy, że weryfikowanie informacji wymaga również szybkiego działania. Ostatecznie zbyt późne podejmowanie czynności wpływa na utrudnienie prawidłowego podjęcia decyzji merytorycznej kończącej sprawę. Brak właściwej reakcji organu procesowego w związku z uzyskaną informacją o przestępstwie prowadzi niejednokrotnie do bezpowrotnej utraty możliwości w zakresie gromadzenia dowodów w dalszych etapach postępowania w danej sprawie, uzyskania z nich właściwych efektów w zakresie ustaleń faktycznych i tych związanych ze sprawcą czynu zabronionego. Czas trwania sprawdzenia dostosować należy do realiów i potrzeb konkretnej sprawy oraz charakteru wątpliwości, które mają być wyjaśnione.

Zgodnie z dyspozycją powołanych powyżej przepisów, organ ma obowiązek wydania postanowienia o wszczęciu dochodzenia bądź też odmowy jego wszczęcia, niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o przestępstwie. Zwłokę uzasadnia jedynie niezbędność postępowania sprawdzającego, o którym mowa w art. 307 § 1 kpk, tj. gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do warunków dopuszczalności odmowy wszczęcia postępowania. Wówczas rozstrzygnięcie o odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia winno być wydane zgodnie z art. 307 § 1 kpk zdanie 2 kpk najpóźniej w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia o przestępstwie. W odniesieniu do kolejnych spraw podlegających kontroli (RKS (...), RKS (...), RKS (...)) wydano decyzje stwierdzające powstanie długu celnego w związku z niewykonaniem obowiązku przedstawienia towaru organowi celnemu i niezłożeniem zgłoszenia celnego do procedury dopuszczenia do obrotu. Ponadto przeprowadzono czynności sprawdzające w ramach, których ustalano sytuację prawną towaru wprowadzonego na unijny obszar celny. Przedmiotowe informacje, których nie można było pozyskać we wcześniejszym terminie miały kluczowe znaczenie do oceny skuteczności złożonego czynnego żalu, w szczególności dopełnienia obowiązku - zapłacenia zaległego zobowiązania w podatku VAT określonego decyzją.

Niemniej, nie może umknąć uwadze termin wydanych decyzji procesowych – RKS (...) (niemal 6 m-cy), RKS (...) (ponad 1 m-c), RKS (...) (niemal 2 m-ce) od dnia wydania decyzji stwierdzającej powstanie długu celnego. Rozstrzygnięcia procesowe, w tym przypadku sporządzenie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia powinno nastąpić bez „zbędnej” zwłoki, co oznacza, jak najszybciej. Zatem, niemal 2 czy 6 miesięczna zwłoka jest znacząca, co uchybia zasadzie szybkości postępowania (art. 2 kpk i przepisy ogólne kks). Ponadto przepis prawny określony w art. 305 § 4 kpk zapewnia zawiadamiającym i pokrzywdzonym prawo do informacji i zaskarżenia decyzji o zakończeniu postępowania na wczesnym etapie, gdy nie ma podstaw do dalszego prowadzenia śledztwa/dochodzenia, podkreślając ich rolę w procesie karnym.

2.5.3. Postępowania przygotowawcze zakończone aktem oskarżenia

– **RKS (...)** – postanowienie o wszczęciu postępowania przygotowawczego sporządzono 27.05.2025r. tj. po upływie 48 dni od daty wpływu do komórki CDS-12 09.04.2025 r. materiałów dochodzenia z LUCS w Gorzowie Wlkp.

Uwagi: Według złożonych wyjaśnień, sprawę pierwotnie prowadził funkcjonariusz, który w okresie od 28.04 do 23.05.2025 r. przebywał w delegacji-szkolenie w służbie przygotowawczej, stąd

opóźnienie w rozpatrzeniu zawiadomienia.

– **RKS (...)** – postanowienie o wszczęciu dochodzenia sporządzono niezwłocznie w następnym dniu od dnia wpływu zawiadomienia do komórki CDS-23. Podobnie w pozostałych dwóch sprawach **RKS (...)** i **RKS (...)** postanowienia o wszczęciu dochodzenia zostały sporządzone w terminach 4 dni i odpowiednio 18 dni od dnia wpływu zawiadomienia do komórki CDS.

Podsumowanie, analiza 4 spraw zakończonych wydaniem aktu oskarżenia ujawniła, że w przypadku trzech na cztery sprawy wydano postanowienia o wszczęciu dochodzenia bez zbędnej zwłoki. Wszystkie sprawy dotyczyły nabycia wyrobów akcyzowych (papierosów, tytoniu) nieoznaczonych polskimi znakami akcyzy. Wśród analizowanych spraw odnotowano cztery postępowania prowadzone w trybie art. 308 kpk (czynności w niezbędnym zakresie) przed wydaniem postanowienia o wszczęciu dochodzenia. W jednej ze spraw **RKS (...)** podlegających kontroli stwierdzono wydanie postanowienia o wszczęciu dochodzenia po upływie 48 dni w stosunku do daty wpływu zawiadomienia o czyn zabroniony (w tym przypadku były to materiały przekazane przez Naczelnika LUCS w Gorzowie Wlkp. wyłączone do odrębnego postępowania, przesłane zgodnie z właściwością). Pierwsze czynności w sprawie w trybie art. 308 § 1 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks przeprowadzono 4.02.2025 r. (nadanie przesyłki 3.02.2025 r.).

Nadmienić należy, że materiały sprawy trafiły do komórki CDS-12 dnia 9.04.2025 r. czyli po upływie terminu przeznaczanego na prowadzenie dochodzenia. Podobnie po upływie terminu przeznaczanego na prowadzenie dochodzenia został przesłany materiał kolejnej sprawy **RKS (...)**.

Dodatkowo w sprawie **RKS (...)** Naczelnik WUCS w Poznaniu pismem z 21.03.2025 r. poinformował pełnomocników firmy tytoniowej, że zachodzi podejrzenie, że zabezpieczone papierosy są przedmiotem czynu zabronionego z art. 305 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej, czyli wytworzone z naruszeniem praw firmy tytoniowej. Poinformowano, o możliwości złożenia wniosku o ściganie sprawców tego czynu (art. 12 § 1 kpk).

2.5.4. Postępowania przygotowawcze zakończone wniesieniem do sądu wniosku o DPO

– **RKS (...)** – Wydział dw. z Przystępczością Gospodarczą KMP w Kaliszu sporządził postanowienie o wszczęciu dochodzenia w sprawie przechowywania 12.09.2024 r. w miejscu zamieszkania podejrzanego oraz w pojeździe wyrobów akcyzowych bez polskich znaków akcyzy, stanowiące przedmiot czynu zabronionego, określonego w art. 63 § 7 w zw. z art. 63 § 1 kks, tj. o czyn z art. 65 § 1kks.

Dnia 27.12.2024 r. wydano postanowienie o wyłączeniu materiałów dochodzenia do odrębnego postępowania.

Postanowieniem o przekazaniu sprawy z 31.12.2024 r. Prokuratura Rejonowa w Kaliszu przekazała sprawę prowadzoną przez Komendę Miejską Policji w Kaliszu – wpływ do organu 02.01.2025 r., wpływ do komórki CDS-23 15.01.2025 r. Wskazano, że wykonanie kolejnych czynności w tej sprawie wymagało zaangażowania środków pozostających w dyspozycji organów celno-skarbowych.

Naczelnik WUCS w Poznaniu wydał 16.01.2025 r. postanowienie o wszczęciu dochodzenia po zbadaniu materiałów przekazanych przez Wydział dw. z Przystępczością Gospodarczą KMP w Kaliszu. – o wykroczenie skarbowe określone w art. 65 § 4 w zw. z art. 65 § 1 kks.

Podejrzana została wezwana telefonicznie na czynności procesowe, ponieważ podczas zatrzymania wyrobów akcyzowych złożyła do protokołu oświadczenie o chęci dobrowolnego poddania się

odpowiedzialności. Podejrzana ciągle zmieniała termin czynności przesłuchania.

Dnia 24.04.2025 r. wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów oraz sporządzono protokół przesłuchania podejrzanej, w którego treści poinformowano podejznaną o treści zarzutu. Wniosek o udzielenie zezwolenia o dobrowolne poddanie się odpowiedzialności wydano i skierowano do SR w Gnieźnie 16.05.2025 r.

Zawiadomieniem z 16.05.2025 r. powiadomiono Prokuraturę Rejonową w Kaliszu o wszczęciu dochodzenia o wykroczenie skarbowe określone w art. 65 § 4 w zw. z art. 65 § 1 kks.

– brak skierowania wniosku o przedłużenie postępowania do organu nadrzędnego pomimo upływu terminu zakończenia dochodzenia wynikającego z art. 153 § 3 kks.

W przedmiotowej sprawie Naczelnik WUCS w Poznaniu wskazał, że z uwagi na obciążenie pracą oraz dużą ilość realizacji na terenie kraju oraz ciągłej zmianie terminów przesłuchania, nie dopilnowano terminu przedłużenia okresu trwania dochodzenia i nie sporządzono wniosku do IAS o przedłużenie okresu trwania dochodzenia.

Uwagi: Należy podkreślić, że czynnik czasu w postaci konieczności rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie znalazł wyraz w regulacji art. 2 § 1 pkt 4 kpk. Kpk wymaga, aby czas postępowania przygotowawczego był współmierny do stopnia skomplikowania sprawy i proporcjonalny do zachowania organów procesowych i oskarżonego. Termin prowadzenia postępowania w sprawie o wykroczenie skarbowe w formie dochodzenia, nie jest terminem bezwzględny. W razie niezakończenia postępowania w ciągu dwóch miesięcy, organ nadrzędny nad organem prowadzącym postępowanie, może przedłużyć dochodzenie na czas oznaczony (art. 153 § 3 kks). Władnym do wydłużenia okresu postępowania jest organ nadrzędny nad finansowym organem postępowania, czyli odpowiednio właściwy DIAS. Wobec powyższego, w przedmiotowej sprawie naruszono terminy prowadzenia postępowania przygotowawczego wynikające z art. 153 § 3 kks. Brak wniosku o przedłużenie dochodzenia niezakończony w ustawowym terminie należy uznać za nieprawidłowość.

– wpisy w SI ESKS 2 – w zakładce „tok sprawy” wpisano niepełną kwalifikację prawną czynu, w zakładce „tok sprawy” brak wpisu dot. postanowienia o wszczęciu dochodzenia z 16.01.2025 r., „w dacie czynności” wpisy zdarzeń sprawy dokonano z opóźnieniem przekraczającym dopuszczalne 14 dni.

– **RKS (...)** - postanowienie o wszczęciu dochodzenia zostało sporządzone 6.02.2025 r. tj. po upływie 3 dni od dnia wpływu materiałów dowodowych z przeprowadzonej kontroli celno-skarbowej przez Trzeci Dział Realizacji WUCS do komórki CDS-12 w Lesznie.

Wniosek o udzielenie zezwolenia o dobrowolne poddanie się odpowiedzialności skierowano do SR w Turku 24.03.2025 r.

– **RKS (...)** – 9.04.2025 r. Naczelnik WUCS w Poznaniu sporządził postanowienie o wyłączeniu materiałów dochodzenia (z akt sprawy RKS (...)) do odrębnego postępowania, materiały podejrzanej o czyn z art. 56 § 2 kks w zb. z art. 61a § 1 kks w zw. z art. 6 § 2 kks w zw. z art. 7 § 1 kks w zw. z art. 9 § 3 kks. Wyłączone materiały zostały zarejestrowane pod nr RKS (...). Akta sprawy wraz z wnioskiem o DPO sporządzono i skierowano do Sądu Rejonowego (...) 15.04.2025 r.

– **RKS (...)** – postanowienie o wszczęciu postępowania przygotowawczego zostało sporządzone 6.02.2025 r. tj. po upływie 125 dni (ponad 4 m-ce) od daty wpływu do komórki CDS-12 4.10.2024 r. materiałów z kontroli celno-skarbowej przeprowadzonej w punkcie przyjmowania zakładów

wzajemnych przez Pierwszy Dział kontroli Celno-Skarbowej WUCS w Poznaniu.

Powyższą zwłokę organ tłumaczył, że postępowanie wszczęto w pierwszym możliwym terminie do jego skutecznego prowadzenia (w tym czasie realizowano czynności w innych złożonych postępowaniach, a ponadto referent sprawy na przełomie grudnia/stycznia wykorzystywał urlop wypoczynkowy za 2024 r. – 3 tygodnie). Niemniej zakończenie dochodzenia skierowaniem akt sprawy wraz z wnioskiem o DPO 21.03.2025 r. do Sądu Rejonowego w Krotoszynie nastąpiło w ustawowym terminie prowadzonego dochodzenia.

Podsumowując, na 4 sprawy zakończone skierowaniem wniosku o DPO, tylko w jednym przypadku RKS (...) stwierdzono opóźnienie wynoszące ponad 3 m-ce w wydaniu postanowienia o wszczęciu dochodzenia. W pozostałych sprawach postanowienia o wszczęciu postępowania wydano w terminach 1 dzień, 3 dni i odpowiednio 6 dni.

2.3.5. Postępowania przygotowawcze zakończone wydaniem postanowienia o umorzeniu dochodzenia

– **RKS (...)** – w ciągu 3 dni od dnia otrzymania materiałów przekazanych zgodnie z właściwością miejscową przez Naczelnika ŁUCS w Łodzi finansowy organ postępowania przygotowawczego wydał postanowienie o wszczęciu dochodzenia 18.04.2025 r. w sprawie o wykroczenie skarbowe z art. 65 § 2b kks w zw. z 65 § 4 kks. Pierwszy projekt postanowienia o umorzeniu z 18.06.2025 r. nie został zatwierdzony przez DIAS. Organ nadzoru wskazał na niezasadność umorzenia dochodzenia w sprawie, albowiem nie przeprowadzono żadnej czynności, która pozwoliłaby ustalić sprawcę czynu, nie pozyskano również bilingów, które mogłyby potwierdzić lub zaprzeczyć zeznaniom świadka. Dla ustalenia stanu faktycznego sprawy oraz wyjaśnienia wszystkich okoliczności pracownik prowadzący przedmiotową sprawę skierował 28.07.2025 r. zapytania do Naczelnika ŁUCS w Łodzi, w tym o wskazanie nr telefonu należącego do nadawcy przesyłki, czy wnioskowano o zwolnienie z tajemnicy komunikacji elektronicznej oraz czy udało się ustalić dane rzeczywiste osoby nadającej przesyłkę. Kolejnym pismem z 21.08.2025 r. zwrócono się do Prokuratury Rejonowej Poznań Nowe – Miasto o skierowanie do operatora sieci komórkowej P4 Sp. z o.o. postanowienia o uchyleniu tajemnicy służbowej – w związku z koniecznością uzyskania danych osobowych właściciela (li) numerów telefonów (...) oraz wykazu połączeń wychodzących i przychodzących, nr IMEI telefonów, lokalizacji -BTS- stacji logowań telefonów. W notatce urzędowej z 15.09.2025 r. prowadząca sprawę opisała czynności dokonane z ogleździnami płyty CD zawierającej dane, po zwolnieniu z tajemnicy komunikacji elektronicznej. Ostatecznie dochodzenie zakończono wydaniem 13.10.2025 r. (po ponad 5 m-ch) postanowienia o umorzeniu dochodzenia z uwagi na przedawnienie karalności czynu – art. 17 § 1 pkt 6 kpk.

– **RKS (...)** - po zbadaniu akt sprawy RKS (...) wszczętej 4.04.2025 r. wyłączono wątek zamawiania tj. dot. podjęcia czynności zmierzających bezpośrednio do nabycia wyrobów akcyzowych, które założono, że stanowią czyn zabroniony tj. wykroczenie skarbowe o czyn z art. 65 § 2b kks w zw. z art. 65 § 4 kks do odrębnego prowadzenia wg właściwości miejscowej- postanowienie z 7.04.2025 r. na podstawie art. 34 § 3 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks. Wyłączonym materiałom nadano nr RKS (...). W przedmiotowej sprawie nie zdołano przesłuchać podejrzanego w charakterze świadka pomimo kilkukrotnych wezwań (nie udało się ustalić sprawstwa danej osoby). Postanowienie o umorzeniu postępowania wydano 17.09.2025 r.. Przedmiotowe postanowienie zostało zatwierdzone 30.09.2025r. przez Dyrektora IAS w Poznaniu z uwagi na znikomą szkodliwość czynu- art. 17 § 1 pkt 3

kpk.

– **RKS (...)** – 22.01.2025 r. Naczelnik WUCS w Poznaniu wydał postanowienie o wszczęciu dochodzenia w terminie 8 dni od dnia wpływu materiałów dowodowych (dot. loterii fantowej) z Drugiego Działu Kontroli Celno-Skarbowej WUCS do komórki CDS-14 – tj. 14.01.2025 r. Postanowienie o umorzeniu postępowania wydano 3.04.2025 r., które zostało zatwierdzone 30.04.2025 r. przez Dyrektora IAS w Poznaniu z uwagi na negatywną przesłankę art. 17 § 1 pkt 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks i art. 4 § 3 kks (czyn nie zawierał znamion czynu zabronionego w zakresie strony podmiotowej w postaci umyślnego działania).

Podsumowanie, odnośnie postępowań zakończonych umorzeniem dochodzenia należy wskazać, że w oparciu o analizę 3 spraw objętych próbą kontrolną powodem umorzenia były następujące negatywne przesłanki procesowe w RKS (...) – art. 17 § 1 pkt 6 kpk (przedawnienie karalności czynu), w RKS (...) – art. 17 § 1 pkt 3 kpk (społeczna szkodliwość czynu była znikoma), w sprawie RKS (...) – art. 17 § 1 pkt 2 w zw. z art. 113 § 1 kks i art. 4 § 3 kks (czyn nie zawierał znamion czynu zabronionego w zakresie strony podmiotowej w postaci umyślnego działania). W dwóch sprawach sporządzenie postanowienia o wszczęciu dochodzenia nastąpiło bez zbędnej zwłoki. Natomiast w sprawie RKS (...), ustalono, że sprawa ta została wyłączona ze sprawy macierzystej RKS (...) (wydano 4.4.2025 r. postanowienie o wszczęciu dochodzenia) po zbadaniu której wyłączono wątek zamawiania tj. podjęcia czynności zmierzających bezpośrednio do nabycia wyrobów akcyzowych, które założono, że stanowią czyn zabroniony tj. wykroczenie skarbowe o czyn z art. 65 § 2b kks w zw. z art. 65 § 4 kks do odrębnego prowadzenia według właściwości miejscowej.

2.5.6. Postępowania przygotowawcze zakończone ukaraniem karą grzywny w postaci mandatu karnego

– **RKS (...)** – po otrzymaniu materiałów dowodowych (wpływ do organu 23.01.2025r., wpływ do komórki CDS-11 28.01.2025 r.) przekazanych przez Naczelnika LUCS w Gorzowie Wlkp., finansowy organ postępowania przygotowawczego (Naczelnik WUCS w Poznaniu) wydał postanowienie o wszczęciu dochodzenia 3.02.2025 r. w sprawie o sygn. RKS (...) o czyn z art. 65 § 2b w zw. z art. 65 § 4 kks (wobec wszystkich 8 odbiorców tytoniu). Z uwagi na to, że z materiału dowodowego wynikało, że łączne rozpoznanie spraw jest utrudnione uznano, że zachodzą ważne powody by wyłączyć i odrębnie rozpoznać poszczególne sprawy. Dnia 12.02.2025 r. Naczelnik WUCS w Poznaniu sporządził postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania pod nr RKS (...) ze sprawy macierzystej RKS (...). Sprawcę ukarano karą grzywny, mandatem karnym (...).

– **RKS (...)** – postanowienie o wszczęciu postępowania przygotowawczego o wykroczenie skarbowe z art. 65 § 2b w zw. z art. 65 § 4 kks zostało sporządzone 29.05.2025 r. tj. po upływie 65 dni od daty wpływu do komórki CDS-24 25.03.2025 r., wpływ do organu 11.03.2025 r. materiałów dochodzenia z LUCS w Gorzowie Wlkp.

Uwagi: Według złożonych wyjaśnień wszczęcie postępowania nastąpiło w najszybszym możliwym terminie. W okresie głównie kwietnia 2025 r., a także maja 2025 r. funkcjonariusz SCS brał udział w szeregu szkoleń (m.in. z przepisów Kk i Kks, kursach strzeleckich doszkalających, szkoleniu z obsługi systemu ESKS2 – wszystkie poza miejscem biura- Poznań, Kalisz). Dodatkowo funkcjonariusz w kwietniu 2025 r. pełnił obowiązki służbowe w innej komórce organizacyjnej – w kontroli rynku w ramach praktyk GRO.

– wpisy w SI ESKS 2 – w zakładce „szczegóły sprawy” wpisano błędną kwalifikację prawną czynu, brak wskazania towarów.

2.5.7. Postępowania przygotowawcze zakończone powiązaniem spraw

– **RKS (...), RKS (...)** – w przedmiotowych sprawach objętych próbą kontrolną Naczelnik WUCS w Poznaniu po zapoznaniu się z przekazanymi ((wpływ do CDS-11 2.06.2025 r. (wpływ do organu 28.05.2025 r.) wpływ do CDS-12 17.01.2025 r. (wpływ do organu 30.12.2024 r.)) materiałami dochodzenia (sprawy otrzymane z innych jednostek KAS) połączono postanowienia przygotowawcze do wspólnego prowadzenia:

- sprawę RKS (...) połączono ze sprawami RKS (...), RKS (...), RKS (...), RKS (...) – z uwagi na fakt, że sprawy te pozostają w ścisłym związku podmiotowym i dotyczą tego samego rodzaju czynów zabronionych kodeksem karnym skarbowym;
- sprawę RKS (...) połączono ze sprawą RKS (...) - z uwagi na fakt, że sprawy dot. tego samego towaru tj. tytoniu bez polskich znaków akcyzy, czy w drugiej sprawie dodatkowo oprócz tego samego towaru tj. tytoniu bez polskich znaków akcyzy, tego samego rachunku bankowego do dokonania zapłaty za zakupiony tytoń, tego samego właściciela rachunku. W tej sytuacji ze względu na ekonomikę procesową połączono postępowania przygotowawcze do wspólnego prowadzenia. Wydano na tą okoliczność – postanowienie o połączeniu materiałów do wspólnego prowadzenia (3.06.2025 r., 25.02.2025 r.) na podstawie art. 34 § 1 i 2 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks ; art. 34 § 2 kpk w zw. z art. 33 § 1 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks. Połączone sprawy prowadzono pod jedną wskazaną sygnaturą numeru sprawy (nr RKS (...), RKS (...)), a wskazane przed połączeniem sprawy wykreślono z rejestru jako zakończone w inny sposób-(RKS (...), RKS (...)).

2.5.8 Postępowania przygotowawcze zakończone przekazaniem według właściwości

– w przypadku 4 kontrolowanych spraw **RKS (...), RKS (...), RKS (...)** i **RKS (...)**, które Naczelnik WUCS przekazał według właściwości miejscowej do dalszego prowadzenia przez inne jednostki KAS, 3 z nich RKS (...), RKS (...) i RKS (...) zostały wyłączone do odrębnego postępowania ze spraw RKS (...), RKS (...), RKS (...). Analiza materiałów przedmiotowych spraw ujawniła, że wyłączano wątek zamawiania tj. podjęcia czynności zmierzających do nabycia wyrobów akcyzowych (tytoniu, krajanki tytoniowej), co do których założono, że stanowią przedmiot czynu zabronionego tj. wykroczenia skarbowego określone w art. 65 § 2b w zw. z art. 65 § 4 kks.

Ustalono, że we wszystkich opisanych sprawach sporządzono postanowienia o wszczęciu dochodzenia w okresie 19 dni, 4 dni, 3 dni od dnia wpływu materiału dowodowego z komórek realizacji WUCS w Poznaniu. Kolejnymi postanowieniami o przekazaniu spraw według właściwości miejscowej na podstawie art. 31 kpk, art. 35 § 1 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks przekazano akta wyodrębnionych spraw innym jednostkom KAS, celem dalszego prowadzenia, a przesłane sprawy wykreślono z rejestru WUCS w Poznaniu. Ustalono, że od dnia otrzymania materiału dowodowego do sporządzenia postanowienia o przekazaniu sprawy według właściwości miejscowej celem dalszego prowadzenia upłynęło odpowiednio 26 dni, 5 dni i 8 dni.

Natomiast, sprawa RKS (...) została przekazana pismem z 12.05.2025 r. do Mazowieckiego UCS w Warszawie, celem dalszego prowadzenia. W niniejszej sprawie czynności w trybie art. 308 kpk zostały przeprowadzone 11.04.2025 r. i na podstawie informacji art. 122 ustawy o KAS Działu Operacyjno-Rozpoznawczego WUCS w Poznaniu zostały zatwierdzone przez Prokuraturę Rejonową

w (...). Zatrzymane automaty przechowywane są w magazynie depozytowym. Gotówka z automatów została zabezpieczona i przekazana na konto sum depozytowych IAS w Poznaniu. Dowody elektroniczne w sprawie zostały zabezpieczone i przekazane do badania informatykom śledczym w Poznaniu. Akta główne sprawy prowadzonej o przestępstwa skarbowe z art. 107 kks wraz z zażaleniami zostały przekazane do Prokuratury Rejonowej w Pruszkowie.

Podsumowanie, kontrolowane sprawy karno-skarbowe (RKS) dotyczące nielegalnego obrotu wyrobami tytoniowymi, w których wyodrębniono wątek zamawiania tytoniu przez odbiorców (nabywców końcowych), zostały wyłączone do osobnych postępowań. Należy podkreślić, że wyłączenie wątków pozwala na szybsze skierowanie aktu oskarżenia przeciwko głównym organizatorom nielegalnego obrotu, podczas gdy wątki nabywców końcowych są badane oddzielnie. We wszystkich sprawach finansowy organ postępowania przygotowawczego sporządzał postanowienia o wyłączeniu materiałów do odrębnego prowadzenia. Następnie sprawy te były przekazywane do właściwych miejscowo organów celno-skarbowych, celem dalszego prowadzenia. W toku kontroli ustalono, że od dnia otrzymania materiału dowodowego do sporządzenia postanowienia o przekazaniu sprawy według właściwości miejscowej celem dalszego prowadzenia w kontrolowanych sprawach upłynęło nie dłużej jak 26 dni. We wszystkich sprawach odnotowano przeprowadzenie czynności kontrolnych w trybie art. 308 § 1 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks zwanego „postępowaniem w niezbędnym zakresie”, jeszcze przed formalnym wszczęciem śledztwa lub dochodzenia, które w powiązaniu z wykorzystaniem np. z nowoczesnych mobilnych skanerów RTG (co stwierdzono w jednej ze spraw), pozwala szybko zabezpieczyć ślady i dowody przestępstwa przed ich utratą lub zniszczeniem w sytuacjach niecierpiących zwłoki.

Z kolei w odniesieniu do kontrolowanych spraw zakończonych połączeniem postępowań przygotowawczych celem wspólnego prowadzenia, stwierdzono, że dotyczyły przypadków związanych z ujawnieniem przesyłek zawierających wyroby akcyzowe nieoznaczone polskimi znakami akcyzy (tytoniu). Ponadto później wszczęte postępowania włączano (dotychczas zebrany materiał dowodowy) do wcześniej wszczętych postępowań. Na okoliczność połączenia postępowań przygotowawczych wydawano postanowienie o połączeniu materiałów do wspólnego prowadzenia.

2.5.9. Postępowania przygotowawcze zakończone po otrzymaniu materiałów z innych organów, jednostek KAS, instytucji

– **RMW (...)** – Naczelnik WUCS przesłał (wpływ do organu 12.03.2025 r.) pismem z 14.03.2025 r. według właściwości rzeczowej zawiadomienie Naczelnika US w Lesznie z 4.03.2025 r. o podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego z art. 56 § 3 kks w zb. z art. 62 § 2a i 5 kks w zw. z art. 6 § 2 kks w zw. z art. 7 § 1 kks zgodnie z właściwością rzeczową do Naczelnika US Poznań – Jeżyce – celem rozpatrzenia. Wskazano, że na podstawie art. 133 § 1 pkt 2 kks sprawa podlega rozpoznaniu przez Naczelnika US Poznań-Jeżyce-według właściwości rzeczowej. Powyższe przekazano także do wiadomości Naczelnikowi US w Lesznie.

– **RMW (...)** - zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa skarbowego zostało przesłane pismem z 10.02.2025 r. przez Naczelnika US w Gnieźnie w związku z zawyżeniem podatku naliczonego do odliczenia wynikającego z zaewidencjonowanych: faktur dokumentujących czynności, które nie zostały faktycznie dokonane – na podstawie art. 88 ust. 3a, pkt 4a ustawy o VAT, faktur dokumentujących wydatki niezwiązane z prowadzoną działalnością gospodarczą w 2021 r. – od maja

do października 2021 r. Powyższe spowodowało zawyżenie podatku naliczonego w łącznej kwocie (...) zł. Zawiadomienie wpłynęło do organu 17.02.2025 r. (do CDS—13 - 20.02.2025 r.). Sprawę zakończono wydaniem 7.04.2025 r. notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia postępowania karnego skarbowego, zaakceptowaną przez Kierownika Działu, Naczelnika Wydziału oraz III Z-cy Naczelnika WUCS w Poznaniu w dacie 18.04.2025 r. W przedmiotowej sprawie organ wskazał, że nie jest zasadne wszczęcie postępowania przygotowawczego w sprawie o wykroczenie skarbowe określone w art. 56 § 3 kks w zb. z art. 62 § 5 kks w zw. z art. 6 § 2 kks z uwagi na przedawnienie karalności czynu (15.02.2023 r.) – zaistniała ujemna przesłanka procesowa – art. 17 § 1 pkt 6 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks.

– nieprzestrzeganie właściwości rzeczowej określonej w art. 133 § 1 pkt 1 kks w sprawie o wykroczenie skarbowe, w której czyn nie został ujawniony w zakresie działania WUCS w Poznaniu

Uwagi: Z uwagi na wątpliwości związane ze wskazaną kwalifikacją prawną czynu w przedmiotowej sprawie kontrolująca zwróciła się do organu z prośbą o zweryfikowanie niniejszej kwalifikacji prawnej czynu i przeanalizowanie faktu właściwości Naczelnika WUCS w Poznaniu do rozpoznania zawiadomienia. W odpowiedzi¹⁵wskazano, że NWUCS w Poznaniu, jako organ postępowania przygotowawczego rozpatrywał zasadność wszczęcia postępowania w zakresie przepisów: art. 56 § 3 kks – podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w deklaracji podatkowej, skutkujące narażeniem na uszczuplenie należności publicznoprawnej, jeżeli kwota uszczuplenia nie przekracza ustawowego progu przestępstwa skarbowego, w zbiegu z art. 62 § 5 kks – posługiwanie się fakturami nierzetelnymi lub poświadczającymi nieprawdę, w zw. z art. 6 § 2 kks – popełnienie czynu w warunkach czynu ciągłego – zbieg przepisów ustawy. Wyjaśniono, że ww. przywołane przepisy stanowią o znamionach czynu i w tym kontekście rozpatrzono, czy materiał przekazany w zawiadomieniu dał podstawy do wszczęcia sprawy. W odniesieniu, co do właściwości organu do rozpatrywania sprawy podkreślono, że to Naczelnik WUCS w Poznaniu posiadał właściwość miejscową i rzeczową do rozpoznania przedmiotowego zawiadomienia oraz podjęcia decyzji procesowej w trybie art. 17 § 1 pkt 6 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks. Podkreślono, że Naczelnik US w Gnieźnie ujawnił popełnienie czynu zabronionego z art. 62 § 2a kks i prawidłowo przekazał materiały do WUCS w Poznaniu. Wskazano, że to Naczelnik WUCS w Poznaniu ma legitymację ustawową do prowadzenia spraw o te czyny i to w jego gestii leży ocena, czy czyn z art. 62 § 2a kks był czynem mniejszej wagi. Odmowa odnosiła się do analizy znamion czynu z art. 62 § 2a kks, gdzie Naczelnik WUCS w Poznaniu jest właściwym rzeczowo do przeprowadzenia czynności w zakresie ww. przepisu.

W odniesieniu do przedmiotowych wyjaśnień należy wskazać, że zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego, Naczelnik Urzędu Skarbowego w Gnieźnie powinien skierować do Naczelnika Urzędu Skarbowego Poznań-Jeżyce (Naczelnika wyznaczonego urzędu skarbowego), jako właściwego do prowadzenia niniejszego postępowania przygotowawczego. Należy podkreślić, że Naczelnik UCS w przypadku wykroczeń skarbowych związanych z nierzetelnymi fakturami, jest właściwy w sytuacji, gdy ujawni w zakresie swojego działania taki czyn – art. 133 § 1 pkt 1 kks. W przypadku przestępstw skarbowych dotyczących nierzetelnych faktur kwalifikowanych z art. 62 § 2 i § 2a kks – w tych sprawach właściwy jest UCS, niezależnie czy ujawnił czyn naczelnik US, czy też

¹⁵ Pismo Z-cy Naczelnika WUCS w Poznaniu nr (...) z 11 grudnia 2025 r., UNP: (...) oraz e-mailu p. Kierownik (...) z 22 grudnia 2025 r.

naczelnik UCS. Sama kwalifikacja prawna, co do zasady jest poprawna ale zawiera pewne braki. Po pierwsze czyn z art. 62 § 5 kks nie opisuje samodzielnie znamion czynu i musi zawierać odesłanie do któregoś z poprzedzających go paragrafów (art. 1, 2, 2a, 3 lub 4 – w niniejszej sprawie: § 2a), po drugie relacja czynu głównego, tj. z art. 56 § 3 kks pozostaje w warunkach zbiegu z art. 62 § 5 w zw. z § 2a kks, Wobec powyższego w opisie samej kwalifikacji prawnej powinno być to wyrażone poprzez wskazanie „art. 7 § 1 kks”.

Reasumując, prawidłowa kwalifikacja prawna powinna wyglądać następująco: art. 56 § 3 kks w zb. z art. 62 § 2a kks w zw. z art. 6 § 2 kks w zw. z art. 7 § 1 kks W tym miejscu należy odesłać do pisma Departamentu Zwalczenia Przeszeczności Ekonomicznej M.F. o sygn.(...) z 6 listopada 2023 r. dot. przyjęcia i stosowania reguł wprowadzania prawidłowej konstrukcji kwalifikacji prawnych wprowadzonych do słownika systemowego w systemie ESKS 2. Przedmiotowe pismo zostało przekazane pismem DIAS nr (...) z 7 listopada 2023 r. do nadzorowanych urzędów.

– wpisy w SI ESKS 2 – odnotowanie w zakładce „w szczegóły sprawy” niepełnej kwalifikacji prawnej (niezgodnej w rozstrzygnięciu końcowym sprawy – notatce urzędowej o odstąpieniu wszczęcia postępowania przygotowawczego),

– **RMW (...) (RKS (...))** – postanowienie o wszczęciu dochodzenia sporządzono 21.10.2025 r. tj. po upływie 231 dni (ponad 7 m-cy) od daty wpływu do komórki CDS-14 4.03.2025 r., wpływ do organu 26.02.2025 r. zawiadomienia Naczelnika PWUS w Poznaniu o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (przestępstwa skarbowego) z 24.02.2025 r. nr (...).

Uwagi: Naczelnik WUCS w Poznaniu po zbadaniu materiałów przekazanych 26.02.2025 r. przez Naczelnika PWUS w Poznaniu zawiadomieniem z 24.02.2025 r. na podstawie art. 303 kpk przy wykorzystaniu art. 325a § 2 oraz art. 325e § 1 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks wszczął 21.10.2025 r. dochodzenie w sprawie o przestępstwo skarbowe określone w art. 76 § 2 kks i prowadził pod nr RKS (...). Pierwsze czynności od dnia otrzymania zawiadomienia podjęto 1.09.2025 r. kierując zapytanie do Naczelnika PWUS w Poznaniu w zakresie zapłaty zobowiązania podatku dochodowego od osób prawnych CIT i prawomocności decyzji podatkowej. W odpowiedzi z 2.09.2025 r. Naczelnik PWUS poinformował, że wydał decyzję (...)2025 r., w zakresie określenia zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób prawnych za 2020 r. Przedmiotowa decyzja jest ostateczna. Przekazano uwierzytelnioną kopię decyzji oraz poinformowano o uiszczeniu (...)2025 r. kwoty zaległości wynikającej z decyzji wraz z odsetkami od tej zaległości.

W kontekście stwierdzonej beczynności organu od dnia wpływu zawiadomienia do komórki CDS 14 tj. 4.03.2025 r. do dnia wystosowania korespondencji do Naczelnika PWUS w Poznaniu tj. 1.09.2025r. trwającej 181 dni niemal 6 miesięcy, wyjaśnienia złożył Z-ca Naczelnika WUCS w Poznaniu tłumacząc, że tak długi okres beczynności wynikał z wykonywanych terminowych czynności procesowych w innych prowadzonych przez pracownika postępowaniach przygotowawczych oraz analizy przekazanego wraz z zawiadomieniem materiału dowodowego (1360 stron – VII tomów akt). Pismem z 21.10.2025 r. Naczelnik WUCS w Poznaniu sporządził do Naczelnika PWUS w Poznaniu zawiadomienie w trybie art. 133 § 3 kks o wszczęciu 21.10.2025 r. postępowania przygotowawczego w sprawie.

Podsumowując, w zakresie analizy 2 spraw objętych próbą kontrolną pod kątem wydania decyzji procesowej stwierdzono, że w przypadku 1 z nich stwierdzono, że zakończenie postępowania notatką urzędową o odstąpieniu od wszczęcia postępowania nastąpiło po upływie 46 dni od dnia

wpływu sprawy do komórki CDS. W kolejnej sprawie postanowienie o wszczęciu dochodzenia zostało wydane ze znacznym opóźnieniem po ponad 231 dni (tj. po ponad 7 miesiącach) od dnia wpływu zawiadomienia.

Zgodnie z § 137 ust. 2 Metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez Krajową Administrację Skarbową funkcjonariusz lub pracownik wyznaczony do nadania dalszego biegu otrzymanym materiałom, dokonuje ich weryfikacji pod kątem właściwości miejscowej, rzeczowej, poprawności sporządzenia dokumentacji oraz ewentualnego wystąpienia negatywnych przesłanek do wszczęcia postępowania przygotowawczego. W ust. 3 po dokonaniu oceny poprawności formalnej i kompletności akt sprawy, osoba prowadząca postępowanie, niezwłocznie występuje o uzupełnienie akt sprawy do właściwej komórki organizacyjnej w razie takiej potrzeby. Opierając się na zapisie art. 305 § 1 kpk i art. 325a § 1 kpk, niezwłocznie po uzyskaniu zawiadomienia o przestępstwie organ procesowy obowiązany jest wydać postanowienie o wszczęciu bądź odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego. Finansowy organ postępowania przygotowawczego w ramach czynności sprawdzających określonych w art. 307 § 1 kpk zwrócił się do Naczelnika PWUS w Poznaniu o przesłanie decyzji podatkowej oraz innych materiałów i informacji potrzebnych do sprawdzenia, czy zachodzą podstawy do wszczęcia śledztwa lub dochodzenia. Zatem, jeżeli zachodzi potrzeba, organ może dążyć do uzupełnienia danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie, dokonać sprawdzenia faktów, w tym pozyskać dokumenty z US, aby zweryfikować podejrzenie popełnienia przestępstwa. Jednak czynności te powinny zostać przeprowadzone niezwłocznie, gdyż w terminie maksymalnym po 30 dniach od zawiadomienia organ powinien podjąć decyzję procesową o wszczęciu lub odmowie. Przechodząc do sprawy organ podjął pierwsze czynności w sprawie ze znaczną zwłoką tj. 1.09.2025 r., co stanowi naruszenie terminu wynikającego z art. 305 § 1 kpk i art. 307 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks.

3.0 Upoważnienia

W okresie objętym kontrolą w Wielkopolskim Urzędzie Celno- Skarbowym w Poznaniu obowiązywała Wewnętrzna Procedura Postępowania Nr (...) Naczelnika Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie zasad przygotowywania, ewidencjonowania, przechowywania, monitorowania aktualności i utraty mocy obowiązującej upoważnień do podejmowania czynności w imieniu Naczelnika Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu oraz pełnomocnictw przygotowywanych i wydawanych w Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu.

Rejestr upoważnień, pełnomocnictw w Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu prowadzony jest w formie elektronicznej (Excel) i przechowywany jest w Dziale Wsparcia (CWW-1). Z uwagi na zakres kontroli weryfikacją objęto upoważnienia kierowników poszczególnych komórek dochodzeniowo-śledczych CDS z kontrolowanego okresu tj. I półrocza 2025 r.

W wyniku kontroli udzielonych upoważnień 11 kierowników CDS stwierdzono, że :

- upoważnienia zostały podpisane przez Naczelnika WUCS lub Z-cę Naczelnika WUCS,
- upoważnienia zostały wydane w oparciu o prawidłową podstawę prawną,
- na upoważnieniach znajdują się podpisy kierowników o przyjęciu dokumentu do wiadomości i stosowania.

W badanych upoważnieniach o numerach (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) stwierdzono, że Naczelnik WUCS w Poznaniu udzielił upoważnień kierownikom, komórek organizacyjnych CDS z datą obowiązywania z przeszłości (wstecz) tj. data obowiązywania upoważnienia była wcześniejsza, niż data wydania upoważnienia.

W przedmiotowym zakresie należy wskazać, że czynności realizowane przez pracowników urzędu powinny wynikać z indywidualnego upoważnienia Naczelnika Urzędu udzielonego w formie pisemnej. Tylko prawidłowo udzielone upoważnienie daje pracownikowi prawo do załatwiania sprawy w imieniu organu. Działanie pracownika bez upoważnienia organu może powodować nieważność danej czynności. Upoważnienie nie powinno budzić żadnych wątpliwości, co do jego prawidłowości, bowiem wywiera znaczący skutek na działalność kontrolowanej jednostki. Pracownik nie może dokonywać czynności bez pisemnego upoważnienia, z którym się nie zapoznał. Wydawanie upoważnień z datą obowiązywania z przeszłości może świadczyć o sanowaniu wcześniej podjętych rozstrzygnięć (podpisania dokumentów) z up. Naczelnika Urzędu przez kierujących komórkami organizacyjnymi. Udzielanie upoważnień kierownikom komórek CDS z datą obowiązywania z przeszłości jest niedopuszczalne i stanowi nieprawidłowość.

Mając na uwadze treść art. 11 a ust. 6 ustawy o KAS, w przypadku konieczności potwierdzenia istnienia upoważnienia w okresie od dnia jego obowiązywania do dnia poprzedzającego jego wystawienie, Naczelnik WUCS w Poznaniu nie potwierdziłby powyższego faktu, gdyż dokument taki nie istniał, upoważnienie zostało sporządzone w terminie późniejszym. Upoważnienie nadaje umocowanie do działania w imieniu organu od momentu jego udzielenia. Nie można skutecznie "upoważnić" kogoś do czynności, które już miały miejsce, ponieważ w momencie ich wykonywania ta osoba nie miała do tego umocowania.

Należy podkreślić, że budowanie zaufania do organów władzy publicznej, w tym do organów KAS, jest powszechnie uznawana za kluczowy element demokratycznego państwa prawnego, wywodzący się z art. 2 Konstytucji RP. Ta zasada konstytucyjna, wyrażająca się w pewności prawa i ochronie praw nabytych, ma na celu budowanie stabilnych relacji między państwem a obywatelem.

Osoba odpowiedzialna za stwierdzoną nieprawidłowość: były Naczelnik Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego Piotr Zawada.

4.0 Realizacja kontroli funkcjonalnych w obszarze działania Urzędu objętego zakresem kontroli instytucjonalnej

Kontrole funkcjonalne powinny być realizowane zgodnie z Procedurą kontroli funkcjonalnej wprowadzoną przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu Zarządzeniem nr (...) z dnia 15 grudnia 2018 r. w sprawie wprowadzenia kontroli funkcjonalnej, następnie zmienioną zarządzeniem nr (...) z 25 marca 2019 r., nr (...) z 27 maja 2019 r., nr (...) z 17 lipca 2020r. i nr (...) z 25 listopada 2021 r. Zgodnie z § 13 Procedury kontroli funkcjonalnej, komórka ds. kontroli wewnętrznej w dokumentach pokontrolnych, sporządzanych w wyniku przeprowadzonych kontroli wewnętrznych i instytucjonalnych, zawiera ocenę kontroli funkcjonalnych, przeprowadzonych w kontrolowanej jednostce w odniesieniu do obszaru objętego kontrolą.

W kontrolowanym okresie (I półrocze 2025 r.) w komórkach dochodzeniowo-śledczych przeprowadzano kontrole funkcjonalne związane z tematyką poddaną kontroli z zakresu:

- spraw pod kątem beczynności lub przewlekłości wykonywanych czynności procesowych oraz kontroli wpisów w SI ESKS, w aplikacji RYŚ,
- monitorowania spraw zawieszonych, w tym kontrole następcze,
- wpisów w SI ESKS w „tok sprawy” o terminie przedawnienia karalności czynu, wpisów znaczników,
- terminowości i poprawności wprowadzonych danych do SI ESKS, aplikacji RYŚ,
- poprawności formułowania postanowień o wszczęciu dochodzenia,

- terminowości sporządzania wniosków o przedłużenie dochodzenia, kart dot. ustalania składników majątkowych oraz terminowości wpisów do SI ESKS,
- obowiązków związanych ze strategią hazardową,
- terminowości prowadzonych postępowań przygotowawczych,
- wpisów znaczników, towarów, uszczupień podatkowych, danych firmy w SI ESKS, prowadzenia karty ustaleń majątkowych,
- zasadności i aktualności uprawnień do systemów informatycznych,
- uprawnień w systemach,
- uprawnienia w systemach – kontrola następcza.

Przeprowadzone kontrole funkcjonalne zostały udokumentowane przy wykorzystaniu formularza stanowiącego załącznik do zarządzenia nr (...) Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 15 grudnia 2018 r. w sprawie wprowadzenia procedury kontroli funkcjonalnej.

Niemniej przedłożone informacje o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej przeprowadzone przez kierownika komórki CDS-23 zostały sporządzone na formularzu, który jest odmienny od obowiązującego wzoru określonego w załączniku nr 2 do procedury kontroli funkcjonalnej (§ 5 Procedury). Do ich dokumentowania wykorzystywano Załącznik nr 1 do Systemu Kontroli Wewnętrznej w Izbie Skarbowej w Poznaniu. Zarządzenie nr (...) Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie wprowadzenia „Systemu Kontroli Wewnętrznej” utraciło moc z dniem 1 stycznia 2019 r. Od 1 stycznia 2019 r. należało stosować wzór z załącznika nr 2 do Procedury kontroli funkcjonalnej, wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu nr (...) z 15 grudnia 2018 r. Naruszenie § 5 Procedury kontroli funkcjonalnej – poprzez sporządzanie Informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej według nieaktualnego wzoru stanowi uchybienie.

W wyniku weryfikacji opisów przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych wyszczególniono informacje sporządzone przez kierowników wskazanych komórek (CDS-24 z 23.06.2025 r., CDS-11 z 9.01.2025 r., z 20.01.2025 r., z 30.01.2025 r., z 18.01.2025 r., z 20.02.2025 r., z 27.03.2025 r., z 30.04.2025 r., z 9.05.2025 r., z 22.05.2025 r., z 9.06.2025 r., z 10.06.2025 r., z 13.06.2025 r., z 30.06.2025 r., CDS-21 z 7.01.2025 r., z 8.01.2025 r., z 9.01.2025 r., CDS-22 z 3.06.2025 r., z 5.06.2025r., z 6.06.2025 r., z 9.06.2025 r.), w których stwierdzono zbyt ogólny opis stanu faktycznego przeprowadzonych kontroli, bez danych szczegółowych.

Zaprezentowany opis przedmiotowych kontroli funkcjonalnych w ocenie kontrolującej nie daje pełnego wyobrażenia o toku weryfikowanych w trakcie kontroli czynności, podejmowanych działań. Brak porównania/odniesienia się przy ocenie badanego stanu faktycznego sprawy do stanu pożądanego, określonego przez regulacje prawne, przepisy wewnętrzne, następnie ich porównanie i zaznaczenie różnic jeżeli wystąpiły. W przypadku stwierdzenia odchyień należy ustalić przyczyny stwierdzonych różnic i sformułować zalecenia pokontrolne w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Na niektórych okazanych informacjach o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej (CDS-11 z 9.01.2025 r, CDS-11 z 20.01.2025 r., CDS-11 z 30.01.2025 r., CDS-11 z 18.02.2025 r., CDS-11 z 20.02.2025 r., CDS-21 z 4.03.2025 r., 26.06.2025 r., 30.06.2025 r., 4-5.02.2025 r. oraz 25.02.2025 r., 6.03.2025 r., 27.06.2025 r., 07.01.2025 r., 08.01.2025 r., 9.01.2025 r.) stwierdzono brak naniesionego numeru sprawy z ewidencji. Zgodnie z § 6 ust. 1 Procedury kontroli funkcjonalnej, informacje

z przeprowadzonych czynności kontrolnych (...) należy ewidencjonować w kategorii spraw o symbolu i haśle klasyfikacyjnym 093 – kontrola funkcjonalna.

Na wniosek kontrolującej w odpowiedzi¹⁶ udzielonej przez organ przesłano wykazy/spisy przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych zarejestrowanych głównie w systemie kancelaryjnym SZD, czy w przypadku kierownika komórki CDS-23 zarejestrowanych w systemie kadrowo-płacowym SyKaP – który umożliwia taką rejestrację. W związku z powyższym, w ocenie kontrolującej istnieje konieczność wprowadzenia jednolitych zasad ewidencjonowania kontroli funkcjonalnych, które powinny być rejestrowane na bieżąco. Na każdej informacji o przeprowadzeniu kontroli funkcjonalnej powinien być naniesiony unikatowy numer, pod którym została zaewidencjonowana informacja.

Podsumowując, należy podkreślić, że kontrole funkcjonalne realizowane są w ramach nadzoru służbowego służą identyfikacji błędów w ciągu roku. Powinny służyć sprawdzeniu, czy dany obszar funkcjonuje prawidłowo. Kontrola funkcjonalna z uwzględnieniem specyfiki zadań realizowanych przez daną komórkę organizacyjną powinna koncentrować się, w szczególności na ocenie realizacji zadań i czynności wynikających z regulaminów organizacyjnych, procedur, instrukcji, bieżącej wykonywanych przez pracownika. Należy wskazać przede wszystkim na cel kontroli funkcjonalnej. Celem kontroli funkcjonalnej jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z przepisami prawa i procedurami wewnętrznymi oraz bieżące oddziaływanie i reagowanie na uchybienia, a także monitorowanie efektywności wdrożonych mechanizmów kontrolnych. Dokumentowanie kontroli funkcjonalnej w informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej, w której stwierdza się brak uwag, brak zaleceń, brak nieprawidłowości również wymaga opisu celu i zakresu kontroli oraz potwierdzenia zgodności z procedurami i wymaganiami. Kluczowe jest precyzyjne opisanie stanu zgodnego z oczekiwaniami, podkreślenie braku naruszeń, musi jasno komunikować brak nieprawidłowości. Ocenie podlegają czynności i procesy. Przedstawione opisy w informacjach o przeprowadzonych kontrolach funkcjonalnych w znacznej części zawierały ogólne informacje, które jednak nie pozwoliły na weryfikację podjętych działań i dokonania oceny weryfikowanych zadań. Ograniczenie się do podania numeru zidentyfikowanej sprawy objętej kontrolą, wskazania, np. że sprawdzono poprawność, terminowość wpisów do systemu oraz ogólnie, że wpisy i czynności dokonane były w wyznaczonych terminach nie pozwoliło na weryfikację podjętych działań i dokonania oceny weryfikowanych zadań. Przede wszystkim w udostępnionych opisach brakowało odniesienia się przy ocenie badanego stanu faktycznego poszczególnych spraw do stanu pożądanego określonego przez przepisy prawa, wytyczne. Podkreślić należy, że atrybutem tej kontroli jest możliwość oddziaływania w celu skorygowania działań podległych pracownikom. Opis przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych w każdym przypadku muszą cechować się szczegółowością informacji dot. podejmowanych działań. Każda informacja o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej powinna zawierać istotne informacje o obszarze objętym kontrolą, co najmniej próbę spraw badanych, kryterium wyboru (tj. informacja umożliwiająca identyfikację konkretnej badanej sprawy, realizowane przez pracownika zadania), wynik badania i w przypadku kontroli ze stwierdzonymi nieprawidłowościami sformułowane zalecenia wraz z terminem ich realizacji.

W piśmie nr (...) z 27 lutego 2025 r. kierownictwo Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu określiło priorytety kontroli funkcjonalnej do uwzględnienia w ramach wykonywania tej kontroli przez osoby

¹⁶ Pismo Z-cy Naczelnika WUCS w Poznaniu nr (...) z 12 grudnia 2025 r., UNP: (...)

zobowiązane w urzędach skarbowych województwa wielkopolskiego i Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu. Ustalono na 2025 r. priorytety dotyczyły tematów obarczonych najważniejszymi ryzykami, wpływającymi na osiągnięcie celów i realizację zadań. Zagadnienie - Prawdliwość i terminowość reakcji organów na zawiadomienia o przestępstwie nie zostało zawarte w priorytetach wskazanych przez kierownictwo Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu do kontroli funkcjonalnej w 2025 r. w urzędach skarbowych województwa wielkopolskiego i Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym.

Wg zapisów powołanej procedury kontrola funkcjonalna winna być dokonywana z uwzględnieniem specyfiki zadań realizowanych przez daną komórkę organizacyjną. W komórkach organizacyjnych urzędu winien być określony podstawowy zakres i minimalna częstotliwość wykonywanych w ramach kontroli funkcjonalnej, uwzględniające zidentyfikowane ryzyka wystąpienia nieprawidłowości.

W priorytetach kierownictwa IAS na 2025 r. stwierdzono następującą tematykę związaną z obszarem objętym czynnościami kontrolnymi, celem uwzględnienia w ramach wykonywanych czynności kontroli funkcjonalnej:

- Rzetelność, poprawność, terminowość i kompletność rejestrowania danych w Systemie Informatycznym ewidencja Spraw Karnych Skarbowych 2 ,
- Zasadność udzielania dostępu do systemów informatycznych oraz zakresu tego dostępu (ról w systemach),
- Prawdliwość wykorzystania dostępu do danych zawartych w systemach informatycznych.

W Rejestrze Ryzyk Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu na 2025 r. zostało zdefiniowane ryzyko dot. komórek dochodzeniowo-śledczych, tj. niewystarczająca liczba prowadzonych działań weryfikacyjnych, spowodowana dużym obciążeniem pracą przy ograniczonych zasobach kadrowych (fluktuacja kadr) – ryzyko średnie; reakcja na ryzyko – kontrolowanie i ograniczanie ryzyka (K); wdrożone działania zaradcze – limitowana ilość funkcjonariuszy wymaga zaangażowania funkcjonariuszy posiadających inne zadania.

Przedmiotowa kontrola wykazała, że w kontrolowanym okresie nie odnotowano faktu przeprowadzenia kontroli funkcjonalnej w tematyce obejmującej zdefiniowane ryzyko. Organ nie zdiagnozował, czy zasadnie należało przeprowadzić kontrolę funkcjonalną z uwzględnieniem wskazanego ryzyka, czy ryzyko to związane jest zagrożeniem niewykonania realizowanych zadań w komórkach dochodzeniowo-śledczych.

Niemniej, odnosząc się do przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych o różnej tematyce wyszczególnionej powyżej należy wskazać, że w 15 na 57 (z wyjątkiem kontroli funkcjonalnych dot. weryfikacji uprawnień do systemów) z nich zakończyło się zdiagnozowaniem nieprawidłowości. Jednocześnie ustalenia dokonane w toku niniejszej kontroli ujawniły nieprawidłowości głównie w zakresie opóźnień w wydaniu decyzji procesowych w stosunku do daty wpływu zawiadomienia o popełnieniu czynu zabronionego, materiałów własnych, braku, niepełnego lub nieterminowego wprowadzania obligatoryjnych danych do SI ESKS 2.

Wobec powyższego, w związku ze zdiagnozowaniem w ramach kontroli funkcjonalnych i przedmiotowej kontroli instytucjonalnej nieprawidłowości, należałoby rozważyć dokonanie analizy ryzyk i zaktualizować ryzyka w obszarze realizowanych zadań przez komórki dochodzeniowo-śledcze. Za powyższe odpowiada były Naczelnik Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego (...).

5.0 Uprawnienia do systemu informatycznego ESKS 2

Przedmiotowym badaniem objęto uprawnienia do systemu informatycznego ESKS 2 posiadane przez

Kierowników z komórek dochodzeniowo-śledczych w kontrolowanym okresie. Weryfikacji dokonano pod kątem posiadanych uprawnień do SI ESKS 2 niezbędnych do realizacji zadań w komórkach dochodzeniowo-śledczych CDS w kontrolowanym okresie tj. w I półroczu 2025 r.

Szczegółowe badanie przeprowadzono na próbie 10 Kierowników komórek dochodzeniowo-śledczych WUCS w Poznaniu według stanu na dzień 4 września 2025 r. Na podstawie raportu ZPB0002-POD z 4 września 2025 r. stwierdzono, że każdy z Kierowników miał nadane aktywne uprawnienia rolę stanowiskową – rola kierownika referatu KS w US/UCS.

Zgodnie z uregulowaniami aktualnej Procedury zarządzania uprawnieniami do systemów informatycznych stanowiącej załącznik nr 1 do Instrukcji Zarządzania Systemami Informatycznymi (pkt 7), kierownicy komórek organizacyjnych jednostki nie rzadziej niż raz na pół roku dokonują przeglądu zasadności i aktualności uprawnień nadanych podległym pracownikom. Jeśli w trakcie przeglądów zostaną ujawnione jakiegokolwiek nieścisłości kierownik komórki zawiadamia IOD/Zespół IOD w celu wyjaśnienia przyczyn zaistniałych niezgodności.

Kwestie dokonywania przeglądów uprawnień reguluje także Zarządzenie Nr (...) Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 28 września 2018 r. w sprawie wykorzystania systemu Qasystent do realizacji procesu zarządzania uprawnieniami do systemów informatycznych funkcjonujących w Izbie Administracji Skarbowej w Poznaniu i podległych urzędach. Zgodnie z § 10 ust. 1 zarządzenia, DIAS w Poznaniu, kierującym komórkami nakazał przeprowadzanie, minimum raz na pół roku, kontroli w zakresie przydzielania uprawnień do systemów informatycznych (...).

Qasystent to system będący częścią systemu zarządzania uprawnieniami. Jego celem jest ewidencja, rejestracja udzielonych, modyfikowanych i odbieranych uprawnień do wszystkich systemów informatycznych, których użytkownikami są pracownicy/funkcjonariusze WUCS z wyjątkiem przypadków, co do których zarządzanie uprawnieniami jest realizowane poprzez Centralny System Zarządzania Uprawnieniami i Uwierzytelnianiem Użytkowników (CSU) – Zarządzenie nr (...) Dyrektora IAS w Poznaniu z dnia 27 maja 2019 r. System wykorzystywany do analizy i monitoringu posiadanych uprawnień do systemów informatycznych.

Na podstawie okazanych Informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej obejmujących weryfikację nadanych uprawnień do systemów informatycznych, stwierdzono, że Kierownicy komórek CDS Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu przeprowadzili przeglądy uprawnień w I półroczu 2025 r. oraz weryfikację ich odzwierciedlenia w systemie Qasystent.

Na 2025 r. Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu wyznaczył priorytet kierownictwa Izby celem uwzględnienia w ramach wykonywania czynności kontroli funkcjonalnej w tym obszarze - temat „Zasadność udzielania i wykorzystania dostępu do systemów informatycznych”.

Niektóre z badanych Informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej (CDS-15 z 30.06.2025 r., CDS-22 z 9.07.2025 r., CDS-14 z 14.07.2025 r., CDS-11 z 30.06.2025 r., CDS-12 z 11.07.2025 r.), najczęściej ograniczają się do ogólnych opisów o przeprowadzeniu kontroli funkcjonalnej z zakresu uprawnień w systemach dedykowanych danej komórce CDS, ogólnej informacji o złożeniu wniosków o nadanie uprawnień, informacji o posiadaniu przez pracowników/funkcjonariuszy dostępu do aplikacji lub systemów informatycznych, tylko w zakresie niezbędnym do prawidłowej realizacji zadań, weryfikacji uprawnień w Qasystencie, ogólnego stwierdzenia o posiadaniu przez pracowników/funkcjonariuszy aktualnych i zasadnych uprawnień. Ponadto w Informacjach

o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej CDS-12 z 11.07.2025 r. oraz CDS-13 z 10.03.2025 r. wskazano, że kontrole funkcjonalne przeprowadzono w związku z realizacją polecenia Naczelnika WUCS w Poznaniu określonego w piśmie z 29 stycznia 2025 r. nr (...) tj. kierujący komórkami organizacyjnymi zostali zobowiązani między innymi do realizacji kontroli funkcjonalnej w zakresie zasadności i aktualności uprawnień do systemów informatycznych podległym pracownikom/funkcjonariuszom SCS. Niemniej należy także mieć na uwadze zapisy wynikające także z uregulowań Procedury zarządzania uprawnieniami do systemów informatycznych stanowiącej załącznik nr 8 do Instrukcji Zarządzania Systemami Informatycznymi - kierownicy komórek organizacyjnych dokonują przeglądu zasadności i aktualności uprawnień nadanych podległym pracownikom nie rzadziej niż raz na pół roku. Ponadto dokonane przeglądy powinny być realizowane w ramach priorytetu kierownictwa Izby w temacie „Zasadności udzielania i wykorzystania dostępu do systemów informatycznych”.

Na okoliczność weryfikacji dostępu i nadanych uprawnień do wskazanych systemów informatycznych Naczelnik WUCS w Poznaniu złożył wyjaśnienia¹⁷ wskazując, że proces monitorowania dostępu do systemów informatycznych jest realizowany na bieżąco, w związku z diagnozowanymi potrzebami wykonywanych zadań komórki organizacyjnej oraz na podstawie kierowanych do komórek urzędu pism administratorów systemów w zakresie weryfikacji zasadności posiadanych dostępu. W związku z ciągłą rotacją, przenoszeniem pracowników i funkcjonariuszy z innych komórek organizacyjnych urzędu, na bieżąco składane były i są w systemie Qasystent wnioski o aktualizację dostępu do systemów, poprzez wnioskowanie o nadanie lub odebranie uprawnień, zgodnie z przydzielonymi zadaniami wynikającymi z regulaminu organizacyjnego.

W następnych wyjaśnieniach¹⁸ Naczelnik WUCS w Poznaniu wskazał, że Kierownik komórki (...) nie dokumentował przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych tzn. nie sporządzał na formularzu – informacji o przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej w zakresie weryfikacji uprawnień pracowników/funkcjonariuszy w systemach informatycznych. Poinformowano, że p.o. Kierownika komórki (...) dokonała bezpośredniej weryfikacji uprawnień funkcjonariuszy w systemie Qasystent. Ponadto powołując się na pismo Naczelnika WUCS w Poznaniu nr (...) z 29.01.2025 r. dot. weryfikacji uprawnień w systemie Qasystent, wyjaśniono, że p.o. Kierownika (...) nie miała wiedzy, że odwzorowaniem przeprowadzonej kontroli uprawnień w systemie ma być sporządzony formularz kontroli funkcjonalnej. Poinformowano, że informację o przeprowadzonej 6 marca 2025 r. weryfikacji uprawnień funkcjonariuszy w Qasystencie przesłano do Naczelnika CDS-2 wraz z wydrukiem z Qasystenta o złożonych wnioskach w okresie od lutego 2025 r. do czerwca 2025 r. Powyższe stanowi uchybienie. Według Procedury kontroli funkcjonalnej, wprowadzonej zarządzeniem Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu nr (...) z 15 grudnia 2018 r. należy dokumentować czynności wykonywane w ramach kontroli funkcjonalnej na wskazanym formularzu – Informacji z przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej według wzoru określonego w załączniku nr 2 niniejszej procedury (§ 5).

Ponadto, zbyt ogólne opisy zawarte w niektórych informacjach o przeprowadzonych kontrolach funkcjonalnych dot. weryfikacji uprawnień w aplikacjach/systemach informatycznych w powiązaniu z systemem Qasystent (niedokładny opis stanu faktycznego) nie pozwolił na dokonanie oceny przeprowadzonych kontroli. Brak jest wskazania którym użytkownikom aplikacji zweryfikowano

¹⁷ Pismo Naczelnika WUCS w Poznaniu nr (...) z 22 października 2025 r., UNP: (...)

¹⁸ Pismo nr (...) z 12 grudnia 2025 r., UNP: (...)

nadane uprawnienia, jakie aplikacje/systemy objęto weryfikacją. Kontrola uprawnień powinna obejmować przede wszystkim badanie aktualności nadanych uprawnień do aplikacji, systemów informatycznych, a także weryfikować, czy wszystkie uprawnienia są wymagane w związku z realizowanymi czynnościami służbowymi i czy nie należałoby nadać pracownikom kolejnych uprawnień. Jednocześnie nie odniesiono się w treści opisów do kwestii, czy wszystkie posiadane przez pracowników uprawnienia znajdują odzwierciedlenie w systemie Qasystent. Dobrą praktyką byłoby załączanie wydruków z Qasystenta. Zatem, prowadzony nadzór nad aktualnością oraz zasadnością nadanych uprawnień do systemów informatycznych podległych pracownikom/funkcjonariuszy, prowadzony w ramach kontroli funkcjonalnej był niewystarczający. Ponadto w ostatnim czasie na przełomie czerwca i lipca 2025 r. wystartował II etap realizacji projektu SZU (System Zarządzania Upoważnieniami i Uprawnieniami). Po wdrożeniu modułu Upoważnienia, rozpoczęto wdrażanie modułu Uprawnienia. Aktualnie wdrażane są do SZU kolejne systemy. Największą zaletą zarządzania uprawnieniami poprzez SZU jest zintegrowanie tego systemu z obsługiwanyymi systemami. SZU nie jest tylko ewidencją uprawnień ale zatwierdzony w SZU wniosek skutkuje bezzwłocznym nadaniem/odebraniem wnioskowanych uprawnień w konkretnym systemie.

6.0 Ocena końcowa kontrolowanej działalności komórek dochodzeniowo-śledczych WUCS w Poznaniu

Na podstawie ustaleń przedstawionych w przedmiotowym sprawozdaniu oceniono działania Naczelnika jednostki kontrolowanej w zakresie objętym niniejszą kontrolą pozytywnie z nieprawidłowościami.

Powyższa ocena uwzględnia rodzaj i stopień stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień w stosunku do liczby badanych spraw.

Formułując ocenę skontrolowanej działalności uwzględniono następujące okoliczności:

- duża rotacja pracowników/funkcjonariuszy w komórkach dochodzeniowo-śledczych oraz problemy z uzupełnianiem składu osobowego o doświadczonych funkcjonariuszy/pracowników,
- krótki staż pracy oraz brak doświadczenia osób zatrudnionych w kontrolowanym okresie w komórkach dochodzeniowo-śledczych,
- znaczne obciążenie pracą poszczególnych funkcjonariuszy.

Natomiast przyczyny o charakterze organizacyjnym, np. przekazywanie postępowań pomiędzy prowadzącymi sprawy nie powinny mieć wpływu na czas prowadzonych postępowań.

Za stwierdzone nieprawidłowości odpowiedzialność ponoszą funkcjonariusze/pracownicy komórek (...), kierujący pracami komórek, Naczelnicy Wydziałów (...) wraz z Z-cą Naczelnika Pionu Dochodzeniowo-Śledczego oraz Naczelnik WUCS w Poznaniu w zakresie nadzoru.

Podsumowując w kontrolowanym okresie stwierdzono:

Nieprawidłowości:

- 1.1 Brak podstaw prawnych do wydania postanowienia uzupełniającego/zmieniającego postanowienie o wszczęciu dochodzenia w tej samej sprawie, w której wydano wcześniej postanowienie o wszczęciu dochodzenia.
- 1.2 Zwłoka w wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania w stosunku do daty wpływu zawiadomienia o popełnieniu czynu zabronionego. Wydanie z naruszeniem terminu wynikającego z art. 305 § 1 kpk i art. 307 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks. postanowienia o wszczęciu

postępowania.

- 1.3 Brak zawiadomienia z art. 305 § 4 kpk o odmowie wszczęcia dochodzenia w sprawie.
- 1.4 Brak skierowania wniosku o przedłużenie postępowania do organu nadrzędnego pomimo upływu terminu zakończenia dochodzenia wynikającego z art. 153 § 3 kks.
- 1.5 Błędne określenie właściwości rzeczowej w zakresie rozpoznania zawiadomienia o wykroczeniu skarbowym, ujawnionym przez Naczelnika Urzędu Skarbowego.
- 1.6 Wydanie notatki urzędowej o odstąpieniu od wszczęcia dochodzenia zamiast postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia w przypadku przedawnienia karalności czynu z zawiadomienia zewnętrznego, co stanowi naruszenie przepisów postępowania karnego. Zgodnie bowiem z art. 305 § 1 kpk w zw. z art. 113 kks, w razie stwierdzenia przedawnienia organ jest zobowiązany wydać formalne postanowienie.
- 1.7 Brak niezwłocznego podjęcia czynności w sprawach, w których zostały złożone zawiadomienia o przestępstwie (wykroczeniu) skarbowym lub uzyskano informację o ewentualnym popełnieniu przestępstwa (wykroczenia) skarbowego.
- 1.8 Nieuzasadniona zwłoka w zakończeniu sprawy poprzez odstąpienie od wszczęcia dochodzenia.
- 1.9 Nieuzasadniona zwłoka w zakończeniu sprawy poprzez odmowę wszczęcia postępowania.
- 1.10 Brak zarejestrowania sprawy w systemie informatycznym ESKS 2.
- 1.11 Udzielanie przez Naczelnika WUCS w Poznaniu upoważnień kierownikom komórek dochodzeniowo-śledczych z datą obowiązywania z przeszłości tj. data obowiązywania była wcześniejsza niż data wydania upoważnienia.

2. Uchybienia:

- 2.1 Brak zawiadomienia właściwego organu podatkowego o odstąpieniu od wszczęcia dochodzenia.
- 2.2 Nieterminowe, niepełne lub błędne rejestrowanie danych w systemie ESKS 2.
- 2.3 Brak obowiązkowych wpisów w zakładce „tok sprawy” SI ESKS 2 dotyczących dokonanych czynności w postępowaniu, znaczników dot. przedawnień.
- 2.4. Dokumentowanie opisów przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych na nieaktualnym formularzu.
- 2.5 Niewłaściwy opis stanu faktycznego w niektórych Informacjach o przeprowadzonych kontrolach funkcjonalnych, który nie pozwolił dokonać oceny przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych.

[dowód: akta kontroli poz. 9 w SZD]

Zalecenia i wnioski dotyczące usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania kontrolowanego urzędu
Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu zaleca: 1.1 Zaprzestać praktyki wydawania postanowień uzupełniających lub zmieniających postanowienia o wszczęciu dochodzenia.

- 1.2 Wydawać postanowienia o wszczęciu dochodzenia bez zbędnej zwłoki zgodnie z dyspozycją art. 305 § 1 i art. 307 § 1 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks. W przypadku, gdy zajdzie potrzeba przeprowadzenia postępowania sprawdzającego, postanowienie powinno być wydane najpóźniej 30 dnia od dnia otrzymania zawiadomienia.
- 1.3 Informować podmioty uprawnione, składające zawiadomienie o popełnieniu czynów zabronionych, o działaniach organu zgodnie z zapisem art. 305 § 4 kpk.
- 1.4 Występować do organu nadrzędnego o przedłużenie okresu postępowania w przypadku niezakończenia prowadzonego postępowania karnego skarbowego w ustawowym terminie, zgodnie z przepisem art. 153 § 3 kks.
- 1.5 Przestrzegać właściwości miejscowej i rzeczowej - każdorazowo weryfikować, czy ujawniony czyn pozostaje w zakresie działania UCS (art. 133 § 2 kks). W przypadku stwierdzenia braku właściwości, sprawę należy niezwłocznie przekazać właściwemu Naczelnikowi US bądź UCS.
- 1.6 W przypadku spraw karnych skarbowych, jeśli zawiadomienia zewnętrzne nie dają podstaw do wszczęcia postępowania, należy wydawać postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania.
- 1.7 Wszczynać postępowania przygotowawcze na podstawie art. 303 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks niezwłocznie, po otrzymaniu zawiadomienia o popełnieniu czynu zabronionego. Przestrzegać zasady szybkości postępowania, dokonywać należytego wyjaśnienia okoliczności sprawy, trafnej oceny materiału dowodowego, w tym okoliczności uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu zabronionego przez konkretną osobę, celem zapobiegania przedawnieniu karalności czynów zabronionych, mając na uwadze realizację art. 9 § 1 kpk (zasady działania z urzędu) i art. 10 § 1 kpk (zasady legalizmu) w związku z art. 113 § 1 kks.
- 1.8 Bez zbędnej zwłoki podejmować decyzje o odstąpieniu od wszczęcia postępowania karnego skarbowego poprzez wskazanie w treści art. 17 § 1 kpk tj. istniejące tzw. negatywne przesłanki procesowe respektując przepisy określone w art. 305 § 1 i art. 307 § 1 kpk w zw. z art. 113 § 1 kks.
- 1.9 Bez zbędnej zwłoki podejmować decyzję o odmowie wszczęcia postępowania.
- 1.10 Rejestrować sprawy w systemie ESKS 2 bez zbędnej zwłoki.
- 1.11 Wdrożyć rozwiązania w celu wydawania prawidłowych upoważnień podległym pracownikom, w zakresie daty ich obowiązywania.
- 2.1 Informować organ podatkowy o którym mowa w art. 133 § 3 kks, o odstąpieniu od wszczęcia dochodzenia.
- 2.2 Dokonywać wpisów w systemie ESKS 2 prawidłowo, rzetelnie zgodnie z Podręcznikiem użytkownika systemu Ewidencja Spraw Karnych Skarbowych (ESKS 2) oraz wytycznymi Ministerstwa Finansów oraz Koordynatora merytorycznego systemu ESKS 2.
- 2.3 Przestrzegać terminów i zasad wprowadzania w zakładce „tok sprawy” wykonanych czynności procesowych, w tym 14 dniowego terminu w zakresie wpisów obligatoryjnych od daty zaistnienia czynności lub otrzymania informacji o zaistnieniu tych czynności.
- 2.4 Dokumentować czynności wykonywane w ramach sprawowanej kontroli funkcjonalnej

na aktualnym formularzu „Informacja z przeprowadzonej kontroli funkcjonalnej” określonym w „Procedurze kontroli funkcjonalnej Zarządzenia nr 167/2018 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z 15 grudnia 2018 r.(ze zm.).

2.5 Dokonywać wnikliwej kontroli funkcjonalnej oraz opisywać jej wyniki w taki sposób, żeby informacje o kontroli dawały pełen obraz o toku weryfikowanego w trakcie kontroli postępowania lub innych działań.

2.6 Przeprowadzić kontrolę funkcjonalną w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz przekazać informację o rezultatach wdrożenia zaleceń pokontrolnych w terminie 9 miesięcy od dnia udzielenia informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych.

Ocena wskazująca na niezasadność zajmowania stanowiska lub pełnienia funkcji przez osobę odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości

Pouczenie

Stosownie do przepisu art. 52 ust. 5 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2026 r., poz. 158) w brzmieniu obowiązującym przed 6 września 2025 r., Naczelnik Urzędu w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania sprawozdania z kontroli ma prawo przedstawić do niego stanowisko; nie wstrzymuje to jednak realizacji ustaleń kontroli.

Termin złożenia informacji

W przypadku stwierdzonych uchybień bądź nieprawidłowości w terminie 30 dni od dnia otrzymania sprawozdania z kontroli należy poinformować Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, uchybień.

PODPIS DYREKTORA IZBY ADMINISTRACJI SKARBOWEJ

Dyrektor
Izby Administracji Skarbowej
w Poznaniu

Maciej Młodzikowski
(podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym)

Kwalifikowany podpis elektroniczny ma skutek prawny równoważny podpisowi własnoręcznemu (art. 25 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającą dyrektywę 1999/93/WE).

Korespondencję otrzymują

1. Adresat - elektronicznie
2. aa

Do wiadomości – wyłącznie drogą elektroniczną

1. Z-ca DIAS – Dariusz Strugliński
2. Z-ca DIAS – Robert Stangret
3. Z-ca DIAS – Arkadiusz Radziejewski
4. Z-ca DIAS – Agata Wciórka
5. Dział Spraw Karnych Skarbowych (ICS)
6. Dział Wsparcia Zarządzania (IWZ)